

120

Turistična zveza
Slovenije

Poština plačana
pri pošti 1102 Ljubljana

Lipov List

februar 2026

dobre zgodbe v slovenskem turizmu

Semanji dan
Ko se ptički ženijo
Mladi jakob
Poti zdravja

I FEEL
SLOVENIA

MOJA DEŽELA – ZNAK GOSTOLJUBNOSTI

Voda je ključnega pomena za življenje na Zemlji, zato jo ohranimo čisto in neokrnjeno. Svetovni dan vode je priložnost, da se osredotočimo na pomen vode za naše življenje in delujemo za njeno zaščito.

Svetovni dan Zemlje pa nas opominja na to, kako dragocen je naš planet in kako pomembno je, da ga varujemo pred onesnaževanjem in uničenjem okolja.

Vabimo vas, da se nam pridružite pri čistilnih akcijah, ki bodo potekale v različnih krajih. Skupaj bomo očistili obale rek, jezer in morij, pospravili smeti s parkov, gozdov in ulic ter prispevali k ohranjanju čistejšega in bolj zdravega okolja.

Čistilne akcije bodo potekale vsak vikend od 22. marca do 22. aprila 2026. Več informacij o lokacijah in času dobite pri lokalnem turističnem društvu.

S čistilnimi akcijami začnemo ob Svetovnem dnevu vode

(22. marca 2026)

ter zaključimo ob Svetovnem dnevu Zemlje

(22. aprila 2026)

KAZALO

INTERVJU	4-5
Lara Flegar, GZS Zbornica industrije sejmov in srečanj	
POSLOVNI TURIZEM	6-23
Sejmi 2026	
Poslovni turizem – strateški steber razvoja turističnih destinacij	
Sejem Alpe-Adria 2026	
Pa za sitne babe se ne sekiraš več...	
Voda, ki povezuje	
Na sejmu prvič podelili nagrado mladi jakob	
Celjski sejem samozavestno v novo sejemsko leto	
Primorski sejem in Dnevi kmetijstva aprila v Kopru	
Na radgonskih sejmih že devet milijonov obiskovalcev	
Jeseni se v Ljubljani odpravimo na 'vinski sejem'	
Prešernov smenj v Kranju	
Sejmi kot mali spektakli za množice	
DEDIŠČINA	24-30
Maske: Od rituala do karnevala	
Ko se ptički ženijo	
Sprehod po poti Prešernovega življenja in ustvarjanja	
TZS	31
Koledar dogodkov	
14. Vinčkova rez na Rodnem vrhu	
KJER JE ZDRAVJE DOMA	32-33
Zeleni ekran – Po poti zdravja	
Razpoloženske motnje in samomorilnost med mladimi	
ZELENI ZGLEDI	34-37
Izobraževanje za zeleno prihodnost velneškega turizma v Sloveniji	
Odgovornost za zeleno gastronomijo zahteva nova znanja	
AKTUALNO	38-42
Mostovi in hidroelektrarne: identitetna sidrišča krajev in doživetje za obiskovalce	
Živa dvorišča – doživetje skritih intimnih koticov Maribora	
Spektakel nad Slovenijo	

Prihodnja številka Lipovega lista bo izšla v prvi polovici aprila. Sporočila o novostih na območju delovanja vašega društva najpozneje do 10. maja 2026 pošljite na elektronski naslov: info@turisticna-zveza.si, napovedi prireditvev pa pridno vpišite na našo spletno stran.

UVODNIK

Fotografija: Barbara Jakše

Spoštovane bralke, cenjeni bralci!

Ko me je mama v času božično-novoletnih praznikov še v času rajne Jugoslavije kot otroka vodila na Andrejev sejem v Staro Gorico, sem se tja vedno odpravljala z rahlim vznemirjenjem in občutkom, da vstopam v poseben svet. Med stojnicami, polnimi lučk, dišav in dobrot, ki jih pri nas še nismo imeli, sem radovedno opazovala ljudi, ki so se srečevali, se pogovarjali, okušali dobrote in si izmenjevali zgodbe. Takrat še nisem razumela pomena sejmov, a ostali so mi občutki topline, radovednosti in pričakovanja – ter tista posebna nostalgija, ki jo v meni še danes prebudijo tovrstni dogodki.

Morda prav zato danes sejme doživljam kot nekaj več kot le poslovne dogodke. So stičišča ljudi, znanja in kultur. Prostori, kjer se prepletajo tradicija, inovacije in prihodnost. In prav sejem Alpe-Adria, največji turistični dogodek v regiji, vsako leto potrjuje, da ima sejmski turizem v sodobnem poslovnem in turističnem okolju izjemno pomembno vlogo. Letos še toliko bolj, saj je bila Hrvaška letos ekskluzivna partnerska država.

Poslovni turizem – zlasti sejmski – je danes eden strateških stebrov razvoja destinacij. Industrija srečanj, znana pod kratico MICE, ustvarja visoke multiplikativne učinke za gospodarstvo, hkrati spodbuja prenos znanja, mednarodno povezovanje in razvoj novih produktov. Kot poudarja Lara Flegar, direktorica GZS Zbornice industrije sejmov in srečanj, se panoga po pandemiji pospešeno usmerja v dvig kakovosti in varnosti dogodkov, enotne standarde, profesionalizacijo ter sistematično vključevanje mladih kadrov – generacije, ki bo oblikovala prihodnjo podobo sejmov in kongresov.

Na sejmu Alpe-Adria je ta strateška usmeritev dobila zelo oprijemljivo podobo. Turistična društva se niso predstavila zgolj kot promotorji krajev, temveč kot varuhi dediščine, ustvarjalci doživetij in nosilci lokalnih zgodb – od zeliščarskih znanj in rokodelstva do kulinarike, vodnih poti in prireditvev, ki bogatijo turistično ponudbo Slovenije. Njihove stojnice so dokaz, da je prav lokalna skupnost srce doživljajskega turizma.

Poseben pečat so sejmu tudi letos vtisnili mladi, v čast katerih so prvič podelili sejemsko nagrado mladi jakob. Na turistični tržnici mladinskih projektov so se letos predstavili dijaki in študenti iz Slovenije, Gorice, Hrvaške ter Bosne in Hercegovine. Kot da bi obujali nekdanjo državo, naj se sliši še tako bogokletno. S svojimi projekti so dokazali, da nova generacija razmišlja drzno, povezovalno in mednarodno ter razume, da prihodnost – in to ne samo turizma – temelji na čezmejnem sodelovanju in povezovanju.

V času, ko Slovenija svojo turistično identiteto gradi na trajnosti, butičnosti in kakovosti, so prav takšni sejmi ključni prostori srečevanja. Prostori, kjer se dediščina sreča z inovacijami in kjer nastajajo zgodbe, ki segajo daleč onkraj razstavnih dvoran in predvsem povezujejo.

Polona Freljih,
urednica

Lara Flegar, GZS Zbornica industrije sejmov in srečanj

Naš cilj: Varnejši dogodki in višji standardi za celotno panogo

Lara Flegar je direktorica GZS Zbornice industrije sejmov in srečanj, kjer vodi strateško povezovanje ključnih akterjev slovenske industrije srečanj. Zbornica je pod njenim vodstvom okrepila lobiranje pri državi, mednarodno vpetost ter prizadevanja za enotne standarde kakovosti in varnosti dogodkov.

Industrija srečanj je dejavnost, ki povezuje tako kongresni turizem kot organizacijo sejmov in dogodkov. Kako se ta integracija odraža v Sloveniji?

V Sloveniji se integracija kongresnega turizma s sejmsko-prireditveno dejavnostjo vidi v tem, da ista prizorišča in dobaviteljske ekipe čez leto gostijo tako konference kot sejme, kar povečuje izkoriščenost kapacitet in povezuje iste kupce ter panoge. Najočitnejši primer je Gospodarsko razstavišče v Ljubljani, ki je vodilni prireditveni center z večnamenskimi dvoranami in zunanjimi razstavnimi površinami, kjer se izmenjujejo kongresi, poslovne konference in sejmski dogodki. Podobno vlogo ima Celjski sejem, ki upravlja enega največjih sejmišč pri nas in poleg sejmov gosti tudi druge vrste dogodkov. Ker na obeh formatih sodelujejo iste tehnične in organizacijske ekipe, se znanje in standardi izvajanja prenašajo s konferenc na sejme in obratno. Integracijo na ravni trženja in vsebin dodatno poganja Conventa, vodilna regionalna platforma B2B, ki v Ljubljano vsako leto pripelje tuje kupce in povezane programe, s čimer skupno promovira kongresno-sejmski ekosistem in dviga kakovost izmenjave znanja. Sistemskemu povezovanju destinacije in ponudnikov daje okvir tudi Slovenski kongresni urad, ki kot nacionalna organizacija za MICE (*meetings, incentives, conferences, exhibitions – industrija srečanj*) posreduje med naročniki in domačimi izvajalci ter usklajuje skupno predstavitev Slovenije, kar omogoča enoten nastop celotne industrije srečanj.

GZS Zbornica industrije sejmov in srečanj je bila ustanovljena marca 2021. Kakšni so bili glavni razlogi za njeno ustanovitev, še posebno v kontekstu pandemije covid-19?

Pobude za njeno ustanovitev so se med člani pojavljale že prej, a je prav pandemija pospešila proces. V tistem času je celotna industrija zastala, nihče ni mogel delati. Predstavniki industrije so se povezali in združili predvsem zato, da bi skupaj poskušali pridobiti državne subvencije, ki bi jim pomagale prebroditi nastalo situacijo. Takrat je država refundirala zgolj čakanje na delo doma, za kritje fiksnih

stroškov pa so le nekateri prejeli manjša sredstva. To je bil tudi eden izmed razlogov za ustanovitev zbornice. Med pandemijo se je jasno pokazalo, kako pomembno je, da kot industrija delujejo povezano.

Katere konkretne dosežke je zbornica dosegla v prvih letih delovanja – pri lobiranju, standardizaciji kakovosti, promociji industrije in mednarodnem povezovanju?

V sodelovanju z vlado, ministrstvom za gospodarstvo in GZS-jem je zbornica pripravila več predlogov za omilitev posledic pandemije ter predloge za sproščanje ukrepov in ponovni zagon dejavnosti. Intenzivno je sodelovala pri usklajevanju razpisov, reševanju težav s Standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD), organizaciji srečanj z vladnimi predstavniki ter lobirala za podporo v državnem zboru. Delovanje zbornice je bilo osredotočeno na konkretne rešitve za članstvo in širšo panogo. Zbornica je okrepila vključevanje v mednarodna združenja, kot je UFI (Svetovna organizacija za sejmsko industrijo), pripravljen je bil katalog članov za promocijo dejavnosti in prepoznavnost industrije ter letni koledar sejmov v Sloveniji.

Kako je organizirana zbornica – delovne skupine oziroma stebri – kdo so člani in kako člani sodelujejo na različnih področjih?

Zaradi lažje organizacije dela na zbornici so oblikovane delovne skupine kot stebri delovanja. V njih je omogočeno sodelovanje tako članov upravnega odbora kot preostalih članov. Kdor želi sodelovati na katerem koli področju, se lahko pridruži delovni skupini, ki to področje pokriva. Zbornica temelji na petih ključnih stebrih. Prva je delovna skupina za zastopanje interesov, to je lobiranje pri državnih organih. Najprej pridobimo mnenja članov o zakonodaji, na njihovi podlagi oblikujemo stališča in jih naslovimo na državne organe, institucije, pristojna ministrstva. Drugi steber, ki je prav tako zelo pomemben, je standardizacija kakovosti storitev. V okviru tega stebra se zavzemamo za vzpostavljane tehničnih pogojev za podjetja, ki postavljajo dogodke – od odrov in konstrukcij do osvetlitve in ozvočenja – ter zagotavljanje

visoke ravni organizacije dogodkov. Tretji steber je pridobivanje in izobraževanje kadra ter privabljanje mladih, da bi naša industrija rasla tudi naprej. V združenju pa se ne osredotočamo samo na pridobivanje mladih, ampak tudi na izobraževanje obstoječega kadra. Četrti steber je povezovanje z deležniki znotraj industrije. Tukaj je bilo zelo veliko interesa tudi s strani članov, ker pogrešajo mreženje in medsebojno povezovanje. Tako iščejo skupne izzive, priložnosti za nadaljnje sodelovanje. Zadnji steber je promocija zbornice in naših članov.

Katere so glavne strateške usmeritve zbornice do konca mandata in ključni izzivi industrije srečanj v obdobju po pandemiji?

Strategija naslavlja ključne izzive in priložnosti, s katerimi se sooča industrija sejmov in srečanj v obdobju po pandemiji. Strateški dokument izpostavlja potrebo po prilagoditvi spremenjenim tržnim razmeram, saj pandemija ni vplivala le na poslovne modele, temveč tudi na pričakovanja članov in uporabnikov storitev. Temelj strategije je krepitev povezovanja med člani zbornice, oblikovanje visokih standardov kakovosti, zastopanje interesov industrije pred zakonodajnimi in izvršilnimi organi ter aktivno privabljanje in usposabljanje novega kadra. V njej smo delovne skupine preimenovali v stebre oziroma cilje, ki jih zasledujemo. V skladu s temi smo določili tudi aktivnosti in korake, kako jih bomo uresničili.

Kako zbornica spodbuja izboljšanje kakovosti storitev ter razvoj?

Na zbornici prednostno delamo na ureditvi področja standardov in nadzora. Najprej predlagamo, da država dosledno prenese in uveljavi ključne evropske standarde za začasne konstrukcije in prireditveno tehniko (npr. EN 13782 za šotore, EN 13200-6 za tribune) ter jih poveže z obveznimi dokazili pri prijavi prireditve in pogoji v dovoljenjih. Drugič se zavzemamo za licenciranje odgovorne osebe in monterjev ter obvezna redna usposabljanja – danes lahko npr. postavljajo tudi ekipe brez ustreznih znanj in nadzora. Tretjič predlagamo, da pristojne inšpekcije in upravne enote vzpostavijo sistematičen nadzor (pred, med in po postavitvi), saj se zdaj certifikati pogosto predložijo, nihče pa jih v resnici ne preveri. Vizija zbornice je priprava in vzpostavitev enotnih panožnih smernic in registra izvajalcev, ki dokazljivo delajo v skladu s standardi. Tako se lahko prepriča neloyalna konkurenca tistih, ki varnostnih pravil ne upoštevajo. Naš cilj je preprost: varnejši dogodki, enaka pravila za vse in višja profesionalnost panoge, ki ne bo temeljila na dumpingu, temveč na kakovosti in odgovornosti. To je nujno, ker danes praksa kaže, da standardi so, a se pogosto ne preverjajo, evropska pravila pa niso v celoti prenesena v slovensko zakonodajo.

Katere prednosti pridobijo podjetja s članstvom v zbornici – pri zastopanju interesov, mreženju, izobraževanju ali promociji?

Člani zbornice pridobijo pomembne prednosti – zastopanje interesov pri ministrstvih, vladi, agencijah, zavodih ter drugih državnih in mestnih organih. Lahko artikulirajo svoje interese. Pridobijo tudi družbo, v kateri si lahko izmenjujejo izkušnje, kar pripomore k njihovi višji dodani vrednosti oziroma izboljšanju položaja na trgu. Postavili smo tudi katalog članov, ki je izšel v lanskem letu in služi kot orodje za privabljanje novih naročnikov in članov. Katalog je tudi odlična priložnost za promocijo zbornice in članov, saj je bil distribuiran na ministrstva, občine, turistično-informacijske centre, tuja veleposlaništva v Sloveniji ter je prišel do podjetij in zavodov, ki so lahko njihovi bodoči naročniki.

Kako zbornica sodeluje z drugimi panožnimi zbornicami, združenji in GZS-jem, Centrom za mednarodno povezovanje, kako krepite prepoznavnost slovenskih sejmov in dogodkov?

Gospodarska zbornica Slovenije ima res široko mrežo podjetij, s svojo povezanostjo in širokim članstvom nam je zelo pomagala že pri ustanovitvi zbornice. Povezovanje s panožnimi zbornicami in

organizatorji sejmov je obstajalo že pred ustanovitvijo našega združenja, sedaj se še pogloblja. Nekateri naši člani so bili že pred ustanovitvijo zbornice industrije sejmov in srečanj vključeni v različne panožne in regionalne zbornice GZS-ja, pogrešali pa so lastno zbornico. Zdaj delujemo kot samostojna entiteta, imamo boljše odnose in možnosti za sodelovanje z drugimi zbornicami znotraj GZS-ja. Pomembno je tudi povedati, da se Zbornica industrije sejmov in srečanj prek GZS-jevega Centra za mednarodno povezovanje zavzema za vključevanje slovenskih sejmov in dogodkov v promocijske aktivnosti pristojnih ministrstev, javnih agencij in veleposlaništev v tujini, s tem da se povezujejo s tujimi vladami in agencijami ter vhodne delegacije vežejo na večje slovenske sejme in dogodke.

Kakšne so možnosti za privabljanje mladih v industrijo srečanj v Sloveniji?

Slovenska industrija srečanj po pandemiji nagovarja mlade v času, ko je iz panoge odšla približno tretjina kadrov in se ključna znanja pretežno prenašajo skozi prakso in mentorstvo v podjetjih. Najpomembnejše je, da mladim ponudimo plačane pripravniške in vajeniške programe v sodelovanju s tehničnimi in višješolskimi programi, jasne začetne 'junior' profile z osnovnimi varnostnimi usposabljanji ter predvidljive turnuse z urejenimi dodatki za večerne in vikend izmene. Pomemben magnet so tudi izkušnje na velikih dogodkih in vključevanje v mednarodna mreženja mladih profesionalcev. S takšnim paketom ukrepov lahko panoga hitro zniža vstopne ovire, si povrne del izgubljene delovne sile in postane privlačna izbira prve zaposlitve za generacijo Z.

Kakšen je multiplikativni učinek sejmov in kongresov na slovensko gospodarstvo?

Naša industrija ni mlada industrija, je dejavnost, ki je prisotna že desetletja. Sejmska in kongresna dejavnost imata že desetletja močan multiplikativni učinek na druge gospodarske panoge. Predstavniki sejmske dejavnosti spremljajo, kaj pomeni obisk enega dogodka za širšo družbo. Pri poslovnih gostih, ki prihajajo na kongrese, se na primer ta multiplikator na destinaciji giblje med od štiri- do šestkrat. Poleg samega dogodka gost potroši za hotel, gre v dobro restavracijo, koristi taksi službo, gre v trgovino in še marsikaj drugega. To ne velja le za sejme, ampak za vse kongrese oz. dogodke. Prav tako so ocenili ekonomsko težo naše dejavnosti in ugotovili, da letno ustvari med od 100 do 200 milijonov prihodkov.

Kako ocenjujete poslovno okolje v Sloveniji za organizacijo kongresov in sejmov – katere so prednosti in kje vidite priložnosti za izboljšave, npr. letalske povezave ali podpora države?

Poslovno okolje v Sloveniji za organizacijo sejmov in srečanj je dinamično in podporno. Slovenija je strateško umeščena med pomembnimi evropskimi in globalnimi trgi, z dobro razvito infrastrukturo in dostopom do različnih evropskih regij, edino, kar pogrešamo, so boljše letalske povezave po propadu letalskega prevoznika Adrie Airways, pri čemer bi se morala država oz. vlada bolj angažirati s ponovno ustanovitvijo lastnega slovenskega letalskega prevoznika.

Razni sejmi so bili v polpretekli zgodovini Slovenije zelo priljubljeni, denimo sejem mode, vina, motornih vozil, smučarske opreme, sodobne elektronike. kateri so trenutno najbolj prepoznavni?

Med uveljavljenimi dogodki so MOS Celje (največji poslovni sejem v regiji), AGRA v Gornji Radgoni (vodilni kmetijsko-živilski sejem), Ambient in dom ter Narava-zdravje na Gospodarskem razstavišču, v turizmu Alpe-Adria in sejmsko-kongresna platforma Conventa v Ljubljani.

Polona Frelj

Sejmi 2026

6

Poslovni turizem

17.–19. 2. 2026	IFAM - Mednarodni strokovni B2B sejem za industrijsko avtomatizacijo, mehatroniko, vision sisteme, robotiko in napredne proizvodne tehnologije	Ljubljana	ICM
17.–19. 2. 2026	INTRONIKA - Mednarodni strokovni B2B sejem za profesionalno in industrijsko elektroniko, elektrotehniko, komponente in komunikacije	Ljubljana	ICM
17.–19. 2. 2026	ROBOTICS - Mednarodni strokovni B2B sejem za industrijsko, kolaborativno in mobilno robotiko ter brezpilotne sisteme	Ljubljana	ICM
5. 3. 2026	Sejem zaposlitvenih priložnosti in festival izobraževanja	Celje	Celjski sejem
11.–15. 3. 2026	SEJEM DOM - Sejem graditeljstva	Ljubljana	Gospodarsko razstavišče Ljubljana
13.–15. 3. 2026	Fit & Well	Celje	Celjski sejem
13.–15. 3. 2026	Dnevi lovstva	Celje	Celjski sejem
13.–15. 3. 2026	Dnevi športnega strelstva	Celje	Celjski sejem
13.–15. 3. 2026	Flora & vrt	Celje	Celjski sejem
14.–15. 3. 2026	APIS Slovenia Europe	Celje	Celjski sejem
21. 3. 2026	Hidden Exotics	Celje	Odkrit nakup
25.–27. 3. 2026	MEGRA - Mednarodni sejem graditeljstva	Gornja Radgona	Pomurski sejem
14.–17. 4. 2026	Mednarodni industrijski sejem	Celje	Celjski sejem
17.–19. 4. 2026	PRIMORSKI SEJEM & DNEVI KMETIJSTVA - Mednarodni obrtno podjetniški sejem in kmetijski sejem	Koper	Primorski sejem
17.–19. 4. 2026	LOV - Mednarodni sejem lovstva in ribištva	Gornja Radgona	Pomurski sejem
18.–19. 4. 2026	BEAUTY FORUM - Sejem kozmetike, lepote in frizerstva	Ljubljana	LOVE BEAUTY
16.–17.5.2026	Avto motor Show	Celje	Proevent
23.5.2026	BABY EXPO - Sejem za nosečnice, dojenčke in malčke	Ljubljana	Mateja Vidmar s.p.
23.–24. 5. 2026	NA MEJI NEVIDNEGA - Konvencija ljubiteljev fantazije in znanstvene fantastike	Ljubljana	KUD Šmaug
3.6.2026	Dnevi medgeneracijskega sožitja	Ljubljana	Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS)
22.–26. 8. 2026	AGRA - Mednarodni kmetijsko-živilski sejem	Gornja Radgona	Pomurski sejem
16.–20. 9. 2026	MOS	Celje	Celjski sejem
10.–11. 10. 2026	POMP – Sejem pompoznihih dogodkov	Celje	Celjski sejem
8.–11. 10. 2026	NARAVA-ZDRAVJE - Sejem ponudbe izdelkov, dejavnosti in idej za zdravo življenje	Ljubljana	Gospodarsko razstavišče Ljubljana
17.–18. 10. 2026	Mednarodna razstava mačk 2026	Celje	Celjski sejem
23.–29. 11. 2026	42. slovenski knjižni sejem	Ljubljana	Gospodarska zbornica Slovenije

7

Poslovni turizem

Poslovni turizem – strateški steber razvoja turističnih destinacij

Poslovni turizem je danes eden najpomembnejših segmentov sodobnega turizma, saj povezuje gospodarske dejavnosti, prenos znanja in mednarodno sodelovanje. Medtem ko večina turističnih potovanj izhaja iz priložnostnih motivov, poslovni turizem temelji na službenih razlogih: udeležbi na konferencah, kongresih, sejmihi, razstavah, strokovnih srečanjih in motivacijskih potovanjih zaposlenih.

V najširšem pomenu zajema poslovni turizem vsa potovanja zunaj kraja stalnega bivanja, ki so povezana z delom, izmenjavo znanja ter ustvarjanjem novih poslovnih priložnosti. Posebno pomembno vlogo ima skupinski poslovni turizem, pogosto imenovan tudi kongresni turizem ali industrija srečanj, v strokovni literaturi znan pod kratico MICE (Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions). Ta vključuje širok spekter dogodkov – od manjših poslovnih sestankov do velikih mednarodnih kongresov.

Čeprav se poslovni in priložnostni turizem razlikujeta po primarnem namenu potovanja, se v praksi pogosto prepletata. V zadnjih letih se vse pogosteje uveljavlja pojav 'bleisure', pri katerem udeleženci poslovna potovanja podaljšajo še z zasebnim obiskom destinacije. Takšen trend povečuje gospodarske učinke poslovnih dogodkov in spodbuja razvoj kakovostnih turističnih produktov.

Pomemben element poslovnega turizma so številni deležniki, ki soustvarjajo celostno izkušnjo poslovnega srečanja. Med ključnimi so naročniki in organizatorji dogodkov, podjetja in strokovna združenja, ponudniki kongresnih prizorišč, hoteli, profesionalni kongresni organizatorji, destinacijske agencije ter kongresni uradi. Ti povezujejo lokalne ponudnike in skrbijo za mednarodno promocijo destinacije kot prizorišča poslovnih dogodkov.

Razvoj poslovnega turizma ima dolgo zgodovino, saj segajo poslovna potovanja že v antične čase, ko so ljudje potovali zaradi trgovine in izmenjave znanja. Sodobna kongresna dejavnost se je intenzivneje razvila po drugi svetovni vojni, skupaj z razvojem prometa, hotelirstva in tehnološke infrastrukture. Danes poslovni turizem velja za izjemno konkurenčen globalni trg, pri čemer se število dogodkov povečuje, povprečno število udeležencev na posameznem srečanju pa se zmanjšuje, kar spodbuja razpršenost dogodkov in iskanje novih, privlačnih destinacij.

Evropa ostaja vodilna regija na področju kongresnega turizma, vendar se krepi tudi vloga Azije in drugih svetovnih območij. Slovenija ima pri tem pomembne razvojne prednosti: ugodno geografsko lego, varno okolje, dobro prometno dostopnost ter raznolika prizorišča, ki segajo od kongresnih centrov in hotelov do zgodovinskih objektov in naravnih ambientov.

Zaradi visokih ekonomskih učinkov, spodbujanja inovacij ter krepitve mednarodne prepoznavnosti destinacij poslovni turizem danes ni zgolj dopolnilo prostemu času, temveč strateška razvojna usmeritev številnih držav in mest.

Povzeto po članku dr. Marijane Sikošek, *Poslovni turizem ali kongresna dejavnost*

Stičišče idej, ljudi in doživetij, Fotografija: Oskar Šušteršič

Sejem Alpe-Adria 2026

Sejem Alpe-Adria je tudi letos potrdil svoj status osrednjega turističnega sejma v Sloveniji in širši regiji. V 36 letih obstoja se je razvijal skupaj s turizmom, se prilagajal spremembam v načinu potovanja ter ostal zvest svojemu temeljnemu poslanstvu: povezovati ljudi, kraje in ideje. V času, ko je svet preplavljen z digitalnimi informacijami, se pomen sejma znova potrjuje prav skozi osebni stik, neposredni pogovor in preverjene zgodbe iz prve roke.

Po zahtevnem obdobju pandemije se zanimanje za Slovenijo in sosednje destinacije ponovno krepi. Sejem Alpe-Adria je tudi letos na enem mestu združil najboljše ponudnike regije ter obiskovalcem ponudil zanesljivo izhodišče za načrtovanje kakovostnih, trajnostnih in doživljajskih potovanj.

Posebno mesto na sejmu že vrsto let pripada Turistični zvezi Slovenije (TZS), ki s svojo kontinuirano prisotnostjo pomembno sooblikuje identiteto sejma. Razstavni prostor TZS-ja je tudi letos združil več kot 150 turističnih društev in regionalnih zvez iz vse Slovenije ter obiskovalcem omogočil, da so v štirih dneh doživeli 'Slovenijo v malem'.

Gre za največji turistični dogodek v regiji.

Ta del sejma velja za enega najbolj živahnih in pristnih, saj informacije posredujejo domačini – ljudje, ki kraje poznajo, v njih živijo in z njimi diha. Prav skozi lokalne zgodbe, znanje in srčnost se razkriva raznolikost slovenskega turizma, ki ne temelji le na najbolj prepoznavnih destinacijah, temveč tudi na manjših, pogosto spregledanih krajih z močno identiteto.

300 turističnih ponudnikov iz 14 držav

Sejem je letos gostil več kot 300 turističnih ponudnikov iz 14 držav, ki so predstavili ideje za krajše izlete, aktivne počitnice, družinske

Predsednik Turistične zveze Slovenije Dominik S. Černjak je med stojnice turističnih društev popeljal ministra za gospodarstvo, šport in turizem Matjaža Hana

oddihe in umirjene pobege v naravo. Med sodelujočimi so bili tudi Slovenska turistična organizacija, Turizem Ljubljana, Planinska zveza Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije, Združenje turističnih vodnikov Slovenije ter številni drugi ključni akterji na področju turizma. V ospredju letošnje sejemске tematike so bila zgodovinska mesta, ki vse bolj predstavljajo pomemben del sodobne turistične ponudbe. Obiskovalci danes iščejo avtentičnost, značaj in vizualno privlačna okolja, ki združujejo arhitekturo, tradicijo, lokalni utrip in gastronomijo. To je nazorno predstavila tudi razstavna vsebina Slovenske turistične organizacije ter Združenja zgodovinskih mest Slovenije, da so se obiskovalci lahko v kratkem času seznanili z bogastvom 24 slovenskih zgodovinskih mest, njihovimi zgodbami in doživetji.

Hrvaška je bila ekskluzivna partnerska država in stojnice turističnih društev si je z veseljem ogledal tudi hrvaški minister za gospodarstvo in turizem Tonči Glavina.

Jakob in mladi jakob za inovativna vodna doživetja

Osrednja strokovna nagrada sejma, nagrada jakob, je bila letos posvečena temi inovativnih doživetij voda v turizmu. Na natečaj je prispelo 17 projektov, tudi iz tujine, kar potrjuje mednarodni ugled nagrade. Komisija je izpostavila visoko kakovost in vsebinsko raznolikost prijavljenih projektov ter razglasila naslednje prejemnike: 3. mesto: *Bled Water Forum – Digitalne inovacije in kulinarčna dediščina pitne vode*, Zavod Blejski vodni festival, Bled (Slovenija), 2. mesto: *Ekomuzej pivških presihajočih jezer*, Javni zavod Turizem Pivka (Slovenija), 1. mesto: *Sustainable Water Heritage Tourism at DUBoak Maritime Heritage Interpretation Center*, Malinska – Dubašnica (Hrvaška), ki je prejel tudi naziv Ambasador inovativnega razvoja turizma ob vodi.

Zmagovalni projekt je komisijo prepričal s premišljenim povezovanjem kulturne, dediščinske in okoljske vsebine ter z dinamičnim pristopom, ki presega klasični muzejski okvir. Posebna vrednost projekta je tudi vključevanje različnih generacij lokalnega prebivalstva, še posebno mladih.

Ni ga čez topel stisk roke.

Letos je bila prvič podeljena tudi nagrada mladi jakob, namenjena mladim ustvarjalcem turističnih idej. Pobuda izhaja iz projekta *Več znanja za več turizma*, ki ga vodi Turistična zveza Slovenije, in dokazuje, da mladi v razvoj lokalnega turizma vlagajo veliko znanja, ustvarjalnosti in energije.

Nagrada mladim sporoča, da so njihove ideje opažene in cenjene ter da prihodnost slovenskega turizma temelji prav na znanju, inovativnosti in močni lokalni pripadnosti novih generacij. (Več o nagradi mladi jakob na strani 14.)

Razstavni prostor TZS-ja je tudi letos združil več kot 150 turističnih društev in regionalnih zvez iz vse Slovenije.

V središču Hrvaška in Decathlon

Ekskluzivna partnerska država letošnjega sejma je bila Hrvaška, ki se je pod okriljem Hrvaške turistične skupnosti predstavila s 37 ponudniki iz vseh glavnih turističnih regij. Razstavni prostor je obiskovalcem razkril manj znano podobo Hrvaške – od zelenih notranjih pokrajin do aktivnega, kulturnega in doživljajskega turizma ter vrhunske kulinarike.

Pomemben del sejma je bil tudi letos namenjen kamping in karavaning turizmu, ki doživlja izrazit razmah. Na ogled je bilo do 60 počitniških vozil, prikolic in predelanih vozil za prenočevanje, obiskovalci so lahko vstopili v vozila, primerjali opremo in pridobili konkretne ponudbe.

Del sejma, v katerem se predstavljajo turistična društva, velja za enega najbolj živahnih.

V Decathlon kamping vasici je bilo predstavljenih več kot 50 različnih šotorov – od hitropostavljivih do napihljivih in treking modelov, kar je dodatno poudarilo raznolikost sodobnih načinov taborjenja.

Sejem Alpe-Adria tudi letos ni bil zgolj pregled turistične ponudbe, temveč celostna izkušnja. Obiskovalcem je ponudil navdih za prihodnja potovanja, osebne pogovore s poznavalci destinacij, potopisne zgodbe z vsega sveta ter priložnost, da nove ideje za oddih začnejo uresničevati že na samem sejmu.

Besedilo: Sejem Alpe-Adria
Fotografije: Tonči Hozjan/TZS

Turistična društva so varuhi snovne in nesnovne dediščine.

Pa za sitne babe se ne sekiraš več...

Na sejmu Alpe-Adria, osrednjem dogodku za aktivni, zeleni in doživljajski turizem v Sloveniji in širši regiji, so tudi letos pomembno vlogo odigrala turistična društva. Med več kot 150 sodelujočimi društvi in zvezami je posebno pozornost obiskovalcev pritegnila tudi bogata predstavitev zeliščarstva – starodavne veščine, ki povezuje naravo, zdravje, znanje prednikov in sodobne trajnostne pristope k življenju.

Stojnice so dišale po sušenih cvetovih, domačih čajnih mešanica, mazilih, tinkturah in začimbah, ob njih so prizadevne članice in člani obiskovalcem razkrivali zgodbe o nabiranju, sušenju in predelavi zdravilnih rastlin ter prenosu znanja iz roda v rod.

Pri stojnici Društva zeliščarjev ŠIPEK Mozirje smo se ustavili zaradi hudomušnega pripravka proti glistam in babji puščobi, »ki vsebuje gajste, ki glistam niso všeč, pa tudi za sitno babo se ne sekiraš več ...« Ob hudomušnem hihitanju dekleti ob stojnici pojasnita, da gre v resnici za običajen jegermeister. »Prizadevamo si ohraniti dediščino naših prednikov in oživiti skoraj pozabljeno neizmerno bogastvo zdravilskega znanja iz preteklosti,« sta dodali nadvse resno. Na njihovi stojnici smo opazili raznolike čaje – od vsakdanjih zeliščnih mešanic do posebnih pripravkov, kot so moški čaj, čaj krtek ali tinkture iz tavžentrože, arnike, divjega kostanja in ameriškega slamnika. Vse rastline nabirajo same članice, ki so, kot pravijo, »pridne vse leto«. Delo poteka po tradicionalnih recepturah, povezanih z zapuščino patra Aščiča, pomemben del njihovega delovanja so skupne delavnice, izmenjava izkušenj in predavanja. Posebno priljubljeni so njihovi izdelki na sejmi in v Mozirskem gaju, kjer se zanimanje obiskovalcev vsako leto povečuje.

Zeliščni vrt in izobraževanje mladih

Pomembno vlogo pri ohranjanju znanja ima tudi Društvo zeliščarjev Velenje, ki skrbi za zeliščni vrt na Grilovi domačiji in zaselku Lipje, pod okriljem Muzeja Velenje. Na obnovljeni domačiji v avtentični

obliki raste kar 90 različnih zdravilnih rastlin, ki so osnova za izobraževalne programe, razstave in delavnice. Društvo pripravlja dogodka Pomlad na Grilovi domačiji in Jesen na Grilovi domačiji, izdeluje mazila, kreme, čaje, zeliščne soli ter organizira delavnice v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, poletnih taborih in v naravi. Avgusta svoje delo predstavljajo tudi na zeliščarski razstavi v Knjižnici Velenje, s čimer zeliščarstvo približujejo najširši javnosti.

Najstarejša članica TD Pišec Danica Lončar je posebej za sejem ustvarila dobrote iz medenega testa, ki ponazarjajo dediščino in znamenitosti Pišec.

Znanje, ki se prenaša iz roda v rod

Na sejmu se je predstavilo tudi Turistično-humanitarno društvo Glas, ki ponuja zelišča, čaje, začimbe, jušno zelenjavo, gobe, suho sadje, smrekove vršičke in olja. Njihovo delo temelji na osebnem znanju, pridobljenem doma, pri starših in starih starših ter na skupnih nabiralniških odpravah članic.

Kot poudarjajo, je povpraševanje po tovrstnih izdelkih vse večje, hkrati se trudijo znanje o naravi prenesti tudi na najmlajše – vnuke in mlade obiskovalce, ki se ob nabiranju učijo spoštovanja do okolja in sezonskega ritma narave. »Vse znanje sem pridobila od staršev in starih staršev, zdaj ga prenašam naprej na vnuke,« je pojasnila članica društva.

Stojnica TD Sveti Jurij ob Ščavnici z znamenitim mlinom na veter.

Sušenje sadja kot dopolnilo

Zeliščarsko zgodbo na sejmu je dopolnilo Društvo za ohranjanje dediščine Gradež, ki skrbi za 88 let staro sušilnico sadja, zgrajeno po prvi svetovni vojni. Člani sadjarskega društva Turjak so na Turjaku in okolici takrat zasadilo več kot 200 različnih sadnih dreves, in ko je enkrat sadno drevje začelo polno roditi, so se pojavili presežki, ki jih

je bilo treba predelati,« je pojasnil predsednik društva. Njihova filozofija temelji na ekološki pridelavi in naravni obdelavi – brez žvepljanja ali umetnih dodatkov, kar se odraža tudi v značilni, rahlo rjavri barvi suhega sadja, ki nastane zaradi naravne oksidacije. Poleg sušenja sliv, jabolk, hrušk in kakija v društvu ohranjajo še številne druge skoraj pozabljene veščine: pletarstvo, ročno izdelavo zobotrebcev, predenje na kolovratu in klekljanje. Vse to kaže, kako široko je polje nesnovne kulturne dediščine, ki jo turistična društva skrbno negujejo.

Predstavitve društev na sejmu Alpe-Adria dokazujejo, da turistična društva niso le promotorji krajev, temveč pravi varuhi znanj, ki povezujejo naravo, kulturo, zdravje in skupnost. Obiskovalci so tako lahko spoznali postopke nabiranja in sušenja, prisluhnili zgodbam o tradiciji, okušali čaje ter odnesli domov košček slovenskega zeliščarskega izročila.

Besedilo: Polona Frelj
Fotografije: Tonči Hozjan/TZS

Pri stojnici TD Ruardi so punce zapele in prijele tudi za harmoniko.

Posebno mesto na sejmu že vrsto let pripada Turistični zvezi Slovenije (TZS), ki s svojo kontinuirano prisotnostjo pomembno sooblikuje identiteto sejma.

Zmagovalna ekipa s predsednikom ocenjevalne komisije Juretom Sodjo, predsednikom TZS Dominikom S. Černjakom in moderatorjem Tiborjem Baiejem.

Več znanja za več turizma

Voda, ki povezuje

Na sejmu Alpe-Adria na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je bila posebna pozornost namenjena turistični tržnici mladinskih projektov, na kateri so dijaki in študenti iz Slovenije ter partnerskih držav v okviru 23. Mednarodnega festivala Več znanja za več turizma predstavljali inovativne turistične produkte. Ustvarjali so na temo AquaVibe – prepustimo se toku!

Mladi ustvarjalci iz srednjih in višjih šol iz Slovenije, Hrvaške, BiH ter Italije so v središče postavili reke, jezera, morje, podzemne vode, soline in izvire ter jih preoblikovali v inovativne turistične proizvode. Skozi njihove ideje se voda razliva čez skoraj celotno Slovenijo in se hkrati povezuje s čezmejnimi prostorom.

»Upam, da ste se imeli danes dobro. Upam, da ste uživali v delu z vašimi sošolci prijatelji. To je danes najbolj pomembno. Eden naših ciljev je projektno delo. Važno je, da ste se nekaj naučili. Če ne drugega ste danes nabrali 100 Instagram naslovov prijateljev iz drugih krajev ali pa celo držav,« je bistvo festivala povzel predsednik ocenjevalne komisije Jure Sodja.

»Vzdušje je odlično, vsi so zelo prijazni, veseli smo, da smo tukaj. Dobili smo ogromno novih izkušenj. Vse skupaj je na visokem profesionalnem nivoju,« je povedala Lin Velikonja iz Srednje Šole Pietro Coppola iz Izole, kjer so veliko pozornosti pritegnili s projektom platforme – restavracije na morju.

Pa bodo mladi turistični navdušenci kdaj dejansko delali v turizmu? «Velnes je povezan s turizmom in tukaj nabiramo izkušnje,« nadaljne kariere v turizmu ne izključuje Aneja Kolar iz Višje strokovne šole za kozmetiko in velnes Ljubljana, kjer so ustvarili interaktivni zemljevid Ljubljane.

Slovenski in hrvaški minister sta obiskala tudi stojnice gostujočih hrvaških šol.

Hrvaška v središču

Predsednik Turistične zveze Slovenije Dominik S. Černjak je mladinsko tržnico z nemalo ponosa razkazal slovenskemu ministru za gospodarstvo, turizem in šport Matjažu Hanu in njegovemu hrvaškemu kolegu Tončiju Glavini, ki je z veseljem poklepetal z udeleženci iz Hrvaške. Na festivalu je namreč sodelovalo kar šest hrvaških ekip.

»Naš minister nam je rekel, da je lepo, da smo prišli v Slovenijo predstavljati našo kulturo in dediščino. Zelo smo bili presenečeni in počaščeni, da je prišel,« je bila nad visokimi gosti navdušena Viona Labak iz Gostinske – turistične šole v Osijeku, kjer so se posvetili reki

Dravi. Hrvaška je bila letošnja ekskluzivna država partnerica sejma, zato so bile hrvaške dijakinje in dijaki letos deležni nekoliko več pozornosti kot običajno. Predstavili so inovativne turistične produkte, vezane na reke Papuka, istrske vodnjake, obalni prostor Jadrana ter čezmejne vodne zgodbe ob Dravi in Kolpi.

Prišli sta tudi dve ekipi iz stare Gorice in dve ekipi iz Bosne in Hercegovine, natančneje iz Zvornika. »Naša šola sem prihaja že 17-let. Atmosfera je zelo prijetna, veliko je stajnic. Predstavljamo reko Drino in naše mesto Zvornik,« je povedala Sofija Stanišić iz Srednješolskega centra Peter Kočić.

Mladi ustvarjalci iz srednjih in višjih šol iz Slovenije, Hrvaške, BiH ter Italije so v središče postavili vodo.

Projekti so zajeli tudi praktično vse slovenske reke – od smaragdne Soče, skrivnostne Reke, mogočne Drave in Save, igrive Krke in Kolpe, do Mure, katere dediščina mlinarstva in rečnih varuhov še danes zaznamuje življenje ob njenem toku. Ob rekah se nizajo jezera, kot so Velenjsko, Šmartinsko, Ivarčko in Cerkljsko, pa tudi obalni prostor slovenske Istre, soline, potoki in slapovi, ki skupaj ustvarjajo bogato in raznoliko podobo vodne Slovenije.

Voda kot skrivnostna sila

V številnih projektih se voda prepleta z naravno in kulturno dediščino. Mladi so jo povezali z rimsko Poetovio ob Dravi, arheološkimi ostanki ob Simonovem zalivu, mlinarsko dediščino ob Muri, solinarstvom v Strunjanu ter tehnično in industrijsko dediščino Radenske. Poseben poudarek je namenjen tudi zgodbam, legendam in literarnim navdihom, kjer voda nastopa kot skrivnostna sila in simbol gibanja – od Jezerkota na Cerkljskem jezeru in škrata Brbuča ob Krki do literarnih sledi Srečka Kosovela in Rainerja Marie Rilkeja ob izviri Timave in obmorski Rilkejevi poti.

Mladi so razvili pohodniške in kolesarske poti ob vodotokih, doživljajske igre in escape programe v naravi, kajakaške in kanuistične izkušnje, bosonoge poti ob jezerih ter velnes in sprostitvene koncepte, ki temeljijo na čutnem zaznavanju, gibanju in stiku z naravo. Posebno mesto so zavzeli inovativni produkti, kot so butični poročni paketi ob slapovih, kulinarična doživetja na rekah in morju ter interaktivni izobraževalni programi za otroke in družine.

Tema festivala je bila AquaVibe.

Pomemben poudarek projektov je bil namenjen tudi sodobnemu razumevanju dobrega počutja, kjer voda deluje preventivno, pomirjujoče in povezovalno. Mladi so razvijali ideje digitalnega odklopa, zdravilnega in velnes turizma ob rekah, jezerih in izviri, od inhalacij z morsko soljo do retreat centrov v naravnih parkih ter doživljajske velnes poti, ki obiskovalcem ponujajo celosten pristop k zdravju in sprostitvi, razmišljali pa so celo o digitalnem odklopu.

»Tudi sami smo opazili, da smo mladi pogosto na telefonih, na socialnih omrežjih. Ugotovili smo, da je lažje slediti drugim kot najti svoj 'flow'. Zato smo ustvarili program za mlade, da se odklopijo od digitalnega sveta, dajo telefon v škatlo in gredo v naravo. Naš 'flow' je povezan z reko Sočo,« so nam pri svoji stojnici zaupala dekleta iz Državnega izobraževalnega zavoda s slovenskim učnim jezikom Cankar – Zois – Vega v stari Gorici.

AquaVibe ni bil zgolj tema festivala, temveč skupna zgodba generacije, ki razume, da prihodnost turizma temelji na spoštovanju narave, povezovanju dediščine in pogumu za inovacije.

Besedilo: Polona Frelih
Fotografije: Tonči Hozjan/TZS

Če ne drugega ste danes nabrali 100 Instagram naslovov prijateljev iz drugih krajev ali pa celo držav,« je bistvo festivala povzel predsednik ocenjevalne komisije Jure Sodja.

Zlata priznanja in posebna zlata priznanja

- Srednja šola Zagorje za projekt Aqua Vows
- Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem Maribor za projekt **Būjraši – tisti, ki so poslušali reko**
- Šolski center Ptuj, Šola za ekonomijo, turizem in kmetijstvo za projekt **Petovia Lux**, ki je prejela tudi posebno zlato priznanje za **najboljšo predstavitev na tržnici**
- Šolski center Velenje, Višja strokovna šola in Šola za storitvene dejavnosti za projekt **Čutna harmonija ob Velenjskem jezeru**, ki je prejela posebno zlato priznanje tudi za **najboljši promocijski spot**
- Višja strokovna šola za gostinstvo, velnes in turizem Bled za projekt **Rikljičeve pustolovščine**
- Ekonomska šola Novo mesto, Višja strokovna šola za projekt **Lov za Brbučem**
- Strokovno izobraževalni center Brežice, Višja strokovna šola za projekt **Aqua Flow Posavje**
- Fakulteta za turizem, Univerza v Mariboru za projekt **Krka: Zelena lepota**
- Ekonomska i turistična škola Daruvar iz Hrvaške za nalogo **AquaVia**
- Obrtnička škola Požega iz Hrvaške za nalogo **Tragovima vode**

Srednja šola Pietro Coppo Izola je za projekt Perla Blu ristorante – kjer se morje sreča z okusom, prejela posebno zlato priznanje za **najboljšo nalogo**, Ekonomska šola Murska Sobota, Srednja šola in gimnazija je za projekt Mura melje spomine pa je prejela posebno zlato priznanje za **najboljši promocijski spot po spletnem glasovanju**.

Srednja šola Zagorje je s projektom 'AquaVows' prepricala strokovno komisijo sejma Alpe – Adria.

Na sejmu prvič podelili nagrado mladi jakob

Na letošnjem, že 36. sejmu Alpe-Adria, ki velja za največji turistični dogodek v regiji, so premierno podelili nagrado mladi jakob. Komisijo je najbolj prepricala Srednja šola Zagorje s svojim projektom 'AquaVows'.

AquaVows je sodoben, trajnostno naravnan butični turistični produkt za mikroporoke v naravi, ki povezuje vodo, intimnost in lokalno identiteto Zasavja. Temelji na poroki ob naravnem slapu Sušjek, ki jo dopolnjuje z glamping nastanitvijo, vrhunsko lokalno kulinariko, retro prevozom, simbolnim umivanjem z izvirske termalne vode, jazuzzijem pod zvezdami in poročno nočjo v mreži pod drevesno krošnjo. Produkt združuje naravno okolje (slap, termalni izvir, velnes), doživljajsko gastronomijo in trajnostna načela ter vključuje lokalne ponudnike in tradicijo regije. Namen projekta je pokazati, da lahko Zasavje z inovativno, trajnostno in čustveno zasnovano ponudbo pritegne sodobne pare, ohranja kulturno in naravno dediščino ter hkrati ustvarja novo dodano vrednost za lokalno gospodarstvo. »Gre za odličan primer doživljajskega turizma,« je v obrazložitvi zapisala strokovna komisija sejma. V njej je sodeloval tudi Iztok Pipan, predsednik Komisije za obvodne kraje pri Turistični zvezji Slovenije.

»Gre za zanimiv preplet butične ponudbe, ki jo lahko ponudi Zasavje. Prostor ob reki Savi je precej utesnjen, zato je butičnost na mestu. Tam ne moreš delati množičnih prireditev. Zanimiva je tudi njihova ideja – hotel kot nadgradnja repnice. Osebnost sem imel sicer pomisleke, da nekoliko spominja na edini hotel s tremi Michelinovimi zvezdicami na Dugem otoku. Gre za hotel, ki je vkopan v zemljo. Všeč mi je, da so temu dodali lokalno noto,« je komentiral Pipan.

»Zelo smo navdušeni, da smo dobili to nagrado. Zelo veliko nam pomeni. Zahvalili bi se seveda naši mentorici Anamariji Berdelak

Potočnik. Zelo smo zadovoljni z rezultatom,« je nagrado pospremila Eva Rota z nagrajene šole.

»Nagrada nam pomeni zelo veliko. Močno upamo, da bo naš produkt zanimiv širši javnosti. Veliko ljudi, ki so obiskali našo stojnico, je reklo, da gre za odlično idejo,« je njena sošolka Sanja Potisek izrazila prepričanje, da bo ideja prej ko slej zaživela v praksi. Ob njihovi lični stojnici jih je obiskala slovensko-hrvaška visoka delegacija in jim osebno čestitala za uspeh, zato ne dvomimo, da tako ustvarjalke kot projekt čaka bleščeča prihodnost.

Besedilo: Polona Frelj

Ob njihovi lični stojnici jih je obiskala slovensko-hrvaška visoka delegacija in jim osebno čestitala za uspeh.

Na sejmu se je predstavilo 124 neposrednih razstavljalcev iz devetih držav.

Celjski sejem samozavestno v novo sejmsko leto

Celjski sejem je z uspešno zaključenim bienalnim sejmom AGRITECH 2026 znova potrdil svojo vlogo enega najpomembnejših sejmskih centrov v širši regiji. Med 29. januarjem in 1. februarjem je Celje gostilo največji strokovni dogodek s področja kmetijske in gozdarske mehanizacije v regiji, ki je letos beležil rekordno zasedenost razstavnih površin ter izjemno mednarodno udeležbo.

Na sejmu se je predstavilo 124 neposrednih razstavljalcev iz devetih držav, ki so obiskovalcem ponudili pregled več kot 400 blagovnih znamk. Kar 30 odstotkov razstavljalcev je bilo proizvajalcev, kar je dogodku dodalo še posebno strokovno težo. Organizatorji ocenjujejo, da je sejem obiskalo okoli 25.000 ljudi iz Slovenije in tujine, ki so se lahko seznanili z najnovejšimi tehnološkimi rešitvami, digitalnimi sistemi, avtomatizacijo ter trajnostnimi pristopi v sodobnem kmetijstvu in gozdarstvu.

Veliko zanimanja je bilo namenjenega tudi bogatemu spremljevalnemu programu. Strokovna predavanja o genetiki, ekonomiki mlečne proizvodnje, varnem delu v gozdu ter digitalizaciji kmetijstva so v dvorane privabila številne strokovnjake iz prakse, raziskovalce in predstavnike institucij. Posebno živahno je bilo na zunanjih razstavnih površinah, kjer so potekale testne vožnje traktorjev in praktični prikaz gozdarskih strojev, kar je obiskovalcem nudilo neposredni stik z najsodobnejšo mehanizacijo. Sejem se je zaključil s podelitvijo priznanj AGRISTAR 2026 najboljšim strojem in izdelkom po izboru javnosti.

Celjski sejem je tako tudi v letu 2026 prostor, kjer se srečujejo znanje, podjetništvo in razvojni trendi. Po uspešnem AGRITECH-u organizatorji že usmerjajo pozornost v nadaljevanje sejmskega koledarja, ki bo v prihodnjih mesecih prinesel nova srečanja gospodarstva in strokovne javnosti. Posebno pozornost bodo namenili Marčnemu sejmu in Industrijskemu sejmu, ki bosta ponudila pregled aktualne ponudbe za industrijo, obrt in podjetništvo ter

priiložnosti za navezovanje poslovnih stikov doma in v tujini. Z raznolikim naborom sejmov in konferenc Celjski sejem utrjuje svojo vlogo osrednje platforme za predstavitev inovacij, trajnostnih rešitev in novih poslovnih modelov, ki vse bolj oblikujejo prihodnost slovenskega in regionalnega gospodarstva. V Celju se tudi v prihodnje obetajo dogodki, ki bodo povezovali panoge, spodbujali razvoj ter ustvarjali prostor za nove ideje in sodelovanja.

Besedilo: TZS

V Celju se tudi v prihodnje obeta veliko zanimivih razstav.

Primorski sejem in Dnevi kmetijstva 2026 bodo potekali med 17. in 19. aprilom.

Primorski sejem in Dnevi kmetijstva aprila v Kopru

Arena Bonifika v Kopru bo med 17. in 19. aprilom 2026 prizorišče enega največjih regionalnih sejmskih dogodkov – Primorskega sejma in Dnevov kmetijstva 2026. Dogodek s prostim vstopom bo obiskovalcem ponudil sodobno sejmsko izkušnjo, v kateri se bodo prepletali tradicija, inovacije, lokalna ponudba in skrb za zdravje.

Primorski sejem, posvečen obrti in podjetništvu, bo predstavil širok spekter izdelkov in storitev za dom, prosti čas in poslovanje. Med razstavnimi vsebinami bodo obiskovalci našli opremo za dom, ogrevalne sisteme, solarne rešitve, masažne bazene, vrtno pohištvo in številne trajnostno naravnane izdelke, poseben poudarek bo namenjen tudi avtosalonu s testnimi vožnjami ter predstavitvam zdravilišč in term, ki bodo ponudili ideje za sprostitev, preventivo in aktivne počitnice.

Letos bodo v ospredju tudi vsebine s področja zdravilstva in dobrega počutja. Razstavljalci bodo predstavili zelišča in zeliščno kozmetiko, zdravo prehrano ter naravne pristope k ohranjanju vitalnosti, obiskovalci bodo lahko opravili meritve krvnega tlaka, sladkorja, holesterola in pljučne funkcije ter se posvetovali s strokovnjaki o zdravem načinu življenja. Celostni pogled na zdravje bo tako pomemben del sejmskega utripa, ki povezuje sodobne trende z znanjem tradicionalnih praks.

Pomembno mesto bodo zavzela tudi slovenska in čezmejna zdravilišča ter terme, ki bodo predstavila wellness programe, rehabilitacijske pakete in sprostivne oddihe ob morju, v hribih ali termalnih vodah. Obiskovalci bodo lahko odkrivali možnosti za kratke pobege iz vsakdanjega ritma ter načine, kako skrb za zdravje vključiti v počitniške izkušnje.

Sočasno bodo potekali Dnevi kmetijstva, največji kmetijski sejem v regiji, ki bo združil ponudnike iz Slovenije, Italije, Hrvaške in širšega prostora. Na stojnicah bodo na voljo vrhunski istrski izdelki – od oljčnega olja, vina in suhomesnatih dobrot do drugih lokalnih poslastic – ter predstavitve kmetijske mehanizacije, orodij in sodobnih rešitev za trajnostno pridelavo.

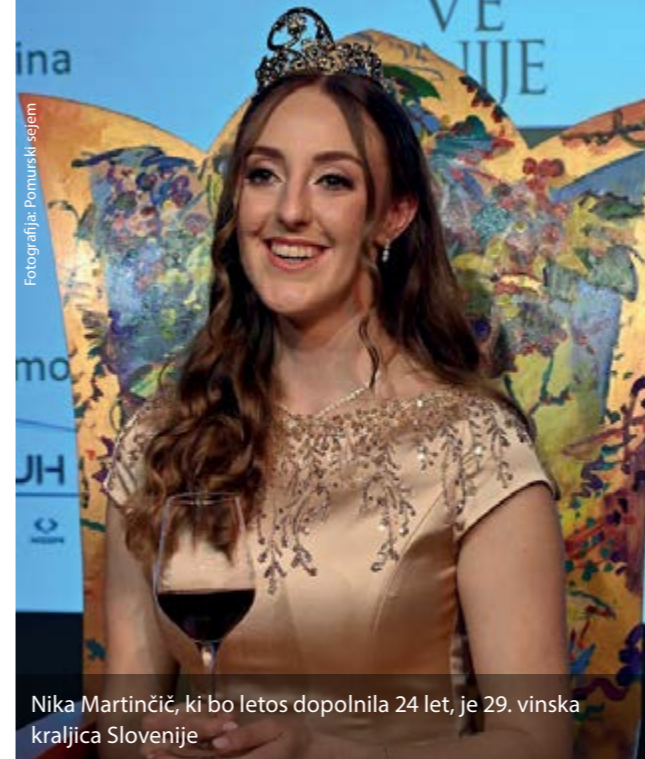
Dogajanje bo dopolnjeval pester spremljevalni program z brezplačnimi izobraževalnimi predavanji in delavnicami, nastopi glasbenih in plesnih skupin, otroškimi igralnimi kotički, kulinarčno ponudbo ter posebnimi vsebinami za 'mlade po srcu'. Organizatorji obljublajo tri dni druženja, okušanja, učenja in navdiha, namenjene tako strokovni javnosti kot družinam in radovednim obiskovalcem. Primorski sejem in Dnevi kmetijstva 2026 bodo tako v Kopru ustvarili prostor srečevanja obrtnikov, podjetnikov, kmetov in ljubiteljev zdravega življenjskega sloga ter ponudili priložnost, da obiskovalci na enem mestu odkrijejo nove izdelke, storitve in ideje za kakovostnejše bivanje.

Besedilo: TZS

Dogajanje bo dopolnjeval pester zabavni program.

Na radgonskih sejmih že devet milijonov obiskovalcev

Nika Martinčič, ki bo letos dopolnila 24 let, je 29. vinska kraljica Slovenije

V Gornji Radgoni je bila leta 1962 organizirana prva splošna sodobna sejmska prireditev z imenom Pomurski sejem, ki si jo ogledalo 35 tisoč obiskovalcev. Prva pisna omemba Radgone kot sejmskega mesta sega že v leto 1401. Ob koncu 15. stoletja so potekali v tedanji Radgoni en tedenski in štiri letni sejmi. Leta 1877 je veliko kmetijsko razstavo obiskalo 15 tisoč obiskovalcev. Sejem se je preselil na novo večjo lokacijo 1973. in se preimenoval v Kmetijsko-živilski sejem. Že leto pozneje so organizirali prvo uradno strokovno ocenjevanje vina.

Danes nudi Pomurski sejem 90 tisoč kvadratnih metrov pokritih in zunanjih razstavnih površin, sodobno opremljene dvorane za poslovna in strokovna srečanja, površine za vzorčne nasade, hleve in manežo za predstavitve živali, parkirne površine ter vso potrebno sejmsko infrastrukturo. Že od 1993. podjetje Pomurski sejem uspešno vodi Janez Erjavec, sicer teče že 45. leto, odkar se je v njem zaposlil.

Koliko ste do sedaj že imeli razstavljalcev in obiskovalcev?

Od začetkov sodobne sejmske dejavnosti, torej od leta 1962 do danes, se je v Gornji Radgoni predstavilo več kot 120 tisoč razstavljalcev iz več kot 30 držav. Sejme je obiskalo okrog 9 milijonov obiskovalcev.

Kateri sejem je največji in najmočnejši?

Najbolj znan, velik in najpomembnejši je Mednarodni kmetijsko-živilski sejem AGRA, ki velja za enega najpomembnejših sejmov v tem delu Evrope. S tradicijo 64 let, povprečno s skoraj 1.800 razstavljalci iz več kot 30 držav ter več kot 100 tisoč obiskovalci letno, ponuja odlično priložnost za nova partnerstva, posle in priložnosti. Poleg poslovnih in strokovnih predstavitev ter nacionalnih predstavitev tujih držav se na sejmu predstavljajo vse institucije, povezane s kmetijstvom, prehrano in gozdarstvom. Zato vsakdo, ki želi svoje aktivnosti širiti in predstaviti v tej regiji in širšem prostoru Evrope, na sejmu AGRA ne sme manjkati. Organiziramo še vrsto drugih mednarodnih sejmov, med drugim lovstva, ribištva, turizma in aktivnosti v naravi LOV, graditeljstva MEGRA, sejem embalaže, tehnike pakiranja, skladiščenja in transporta ter grafike INPAK, sejem aktivnosti in oddiha v naravi NATURO.

Organizirate ocenjevanja različnih izdelkov, ki potekajo po mednarodnih kriterijih?

Tako je, med drugim slovensko priznanje za embalažo in mednarodna ocenjevanja mesa in mesnih izdelkov, sokov, brezalkoholnih pijač in embaliranih voda, mleka in mlečnih izdelkov ter rastlinskih nadomestkov. Prav tako organiziramo odprto Državno ocenjevanje vina 'Vino Slovenija Gornja Radgona', BIO vina, medenih pijač ...

Vsako leto izbirate vinsko kraljico Slovenije, letos je že devetindvajsetič?

Nika Martinčič je 29. vinska kraljica Slovenije za leto 2026. Prihaja iz vinarstvo-vinogradniške in trsničarske družine Martinčič iz Šentjermeja. Vino in vse, kar ga spremlja, jo spremlja že od zibelke in je ena njenih večjih strasti v življenju. Še bliže se je z vinom povezala pred dvema letoma, ko je zmagala na natečaju za 24. cvičkovo princeso.

Kakšna je vloga vinske kraljice v povezavi s turizmom?

Vinska kraljica Slovenije nagovarja obstoječe in pridobiva nove podanike vina in vinskega turizma na dogodkih v Sloveniji in tujini, ki so posvečeni vinarstvu, vinogradništvu, povezovanju vina in kulinarike in turizmu. Letno gostuje na okrog 100 tovrstnih dogodkih in festivalih. Ob tem širi vinsko kulturo, uči zmernega uživanja vina ob hrani in vabi k obiskovanju vinskih turističnih destinacij v Sloveniji. Ima kar pomembno vlogo pri promociji Slovenije kot vinorodne dežele z bogato, pestro in slastno gastronomijo.

Besedilo: Duša Podbevšek – Bedrač

Janez Erjavec je na čelu Pomurskega sejma že od leta 1993.

Letos bo festival potekal 19. in 20. novembra v Cankarjevem domu

Slovenski festival vin

Jeseni se v Ljubljani odpravimo na 'vinski sejem'

Poslanstvo Slovenskega festivala vin oz. 'vinskega sejma', kot ga pogovorno imenujemo obiskovalci, je predstavljati slovenska in tuja vina ter širiti kulturo pitja vina. S pestro ponudbo je namenjen vsem, ki vam vino predstavlja posel, strast in ljubezen ali poteši vedoželjnost. V ljubljanskem Cankarjevem domu ga v zadnjih letih obišče med 3.200 in 3.600 obiskovalci v dveh dneh. Od drugih vinskih dogodkov se razlikuje po kontinuiteti, strokovni kredibilnosti, raznolikosti razstavljalcev in jasni dolgoročni viziji, zaradi česar ostaja referenčni dogodek na področju vina v Sloveniji.

Slovenski festival vin, danes poznan kot največja in najbolj prestižna vinska prireditve v Sloveniji in širši regiji, ima začetke v letu 1998, ko se je v CD v Ljubljani prvič odvila prireditve, ki predstavlja predhodnico današnjega festivala. Sprva ga je organiziralo podjetje Infos, d. o. o., pobudo zanj je dala izkušena organizacijska ekipa vinskih in prireditvenih strokovnjakov z jasno vizijo: dvig kulture pitja vina, promocija slovenskih vinarjev ter povezovanje vina, kulinarike in kulture. Ista ekipa je z leti sistematično razvijala koncept festivala, ga vsebinsko nadgrajevala in utrjevala njegov položaj osrednjega nacionalnega vinsko-kulturnega dogodka. Leta 2007 so znanje in dolgoletne izkušnje nadgradili z ustanovitvijo družbe Poslovno svetovanje, Radomir Stojanovič, s. p., ki je prevzela nadaljnji razvoj in organizacijo, od 2018. pa je to prevzela družba Proevent, ki tudi sicer organizira večje festivalske, sejsmske in kongresne dogodke, med drugim tudi vinsko-kulinarico prireditve na odprtem – Ljubljansko vinski pot.

Stičišče vina, kulture, kulinarike in znanja

Bistvo Slovenskega festivala vin danes ostaja zvesto njegovi izvorni viziji: da gre za osrednje nacionalno stičišče vina, kulture, kulinarike in znanja. Festival tako ni zgolj degustacijski dogodek, temveč vinsko-kulturna platforma, ki povezuje vinarje, strokovno javnost, gostince, sommelierje, medije in širšo javnost, izpostavlja na Proeventu.

Od drugih vinskih dogodkov se Slovenski festival vin razlikuje predvsem po svoji širini in strukturi. Gre namreč za dogodek z dolgoletno tradicijo, ki sistematično združuje strokovno vodene degustacije ter celovit pregled slovenske vinske scene na enem mestu. Pomembna dodana vrednost festivala je tudi njegova lokacija v Cankarjevem domu, ki vinu daje kulturni kontekst in ga umešča ob bok drugim umetniškimi in družbenimi vsebinam. S tem festival presega klasični sejsmski format in vino obravnava kot del kulturne identitete, ne le kot izdelek, opozarjajo.

Vinska kraljica seveda ne sme manjkati

Razstavljalci

Festival tradicionalno združuje širok in reprezentativen nabor vinorodnih območij. Na lanskem je sodelovalo šest držav – Slovenija, Italija, Hrvaška, Črna gora, Severna Makedonija in Srbija –, ob tem je bila celovito predstavljena tudi domača vinska krajina z vsemi devetimi slovenskimi vinorodnimi okoliši, dopolnjenimi s kakovostno kulinarico in ponudbo. Takšna raznolikost obiskovalcem omogoča primerjavo slogov, tradicij in terroirjev na enem mestu.

Število razstavljalcev se v zadnjih letih postopno in stabilno povečuje. Ta trend nameravajo okrepiti tudi letos, saj opažajo vse več zanimanja tako med vinarji kot med obiskovalci.

Hkrati se spreminja tudi struktura razstavljalcev: več je butičnih in regijsko profiliranih vinarjev, opažajo povečano zanimanje tujih kleti, še posebno iz sosednjih držav, ter večjo prisotnost penin in sodobnih vinskih slogov, ki sledijo aktualnim trendom in okusom občinstva. Festival tako ostaja živ, razvojno naravn in odziven na spremembe v vinskem svetu.

Lani sta sejem obiskala tudi minister za gospodarstvo, šport in turizem Matjaž Han in direktorica Direktorata za turizem Dubravka Kalin

In obiskovalci

V zadnjih nekaj letih Slovenski festival vin obišče med 3.200 in 3.600 obiskovalci v dveh dneh, zato se ocena obiska na dan giblje med 1.600 in 2.000 obiskovalci dnevno. Na njem je mogoče vsako leto degustirati od okoli 550 do 600 vinskih vzorcev.

V glavnem ga obiskuje strokovna javnost in ljubitelji vina. Med njimi številna sommeliejska društva in njihovi člani, lastniki restavracij in hotelov, predstavniki podjetij, beležijo tudi nekaj začetnikov in mladih, katerim namenjajo med drugim poseben park – t. i. park Mladih vinarjev.

Novi trendi

Festival se na nove vinske trende odziva premišljeno in dolgoročno. Ekološka in biodinamična vina so njegov del že vrsto let, v letu 2025 so ta segment dodatno nadgradili tudi s strokovnim ocenjevanjem vin v tej kategoriji. Naziv prvaka je prejela malvazija iz kleti Vina Sanabor. V zadnjih dveh letih se festivala kot razstavljalcev udeležuje tudi podjetje, Rurall d. o. o., priznani uvoznik brezalkoholnih vin, s čimer sledijo rastočemu zanimanju za to kategorijo. Kljub temu festival ostaja jasno usmerjen v predstavitev vrhunskih vin, njihove zgodbe in ljudi za njimi, pri čemer nove trende vključujejo le kot dopolnitev. »Naš cilj je,

Slovenski festival vin dnevno obišče med 1.600 in 2.000 obiskovalcev.

da festival ostane živ, razvojno naravn in strateško pomemben za slovensko vinsko sceno, a hkrati ponuja nepozabno doživetje vina in kulinarike za vse obiskovalce,« izpostavlja.

Na Slovenskem vinskem festivalu je mogoče vsako leto degustirati od okoli 550 do 600 vinskih vzorcev.

Za varno pot domov

V okviru Slovenskega festivala vin posebno pozornost posvečajo tudi varnosti obiskovalcev, zato že vrsto let izvajajo kampanjo za varno pot domov, ki jo pripravlja Zavod Varna pot, slovenska nevladna organizacija, ki se ukvarja s preventivo, ozaveščanjem in podporo žrtvam prometnih nesreč za izboljšanje prometne varnosti – njihova skupna vizija je Vizija 0, dolgoročna strategija prometne varnosti, katere cilj je nič smrtnih žrtev in hudih poškodb na cestah, ki izhaja iz prepričanja, da je vsako smrtno žrtev v prometu mogoče in treba preprečiti.

Namen skupne kampanje v okviru festivala je ozaveščanje o odgovorni kulturi pitja vina in spodbujanje obiskovalcev, naj se domov odpravijo varno, ne glede na način prevoza. Festival s tem aktivno podpira kulturo odgovornega uživanja vina, pri čemer je skrb za varnost obiskovalcev ena od njihovih ključnih vrednot.

Prijat'li! obrodile so trte vince nam sladkó

Načrti in cilji

Pravijo, da si Slovenski festival vin želi ohraniti položaj vodilnega vinsko-kulturnega dogodka v Sloveniji, hkrati pa se nenehno razvijati in nadgrajevati. V prihodnjih letih si tako prizadevajo za: širitev številnih razstavljalcev in vinorodnih regij, da obiskovalcem ponudijo še bolj raznoliko in poglobljeno vinsko izkušnjo; okrepitev strokovnih vsebin, kot so delavnice, vodene degustacije in predstavitve butičnih vin, ki obiskovalcem omogočajo več znanja in vpogleda v vinsko kulturo; povezovanje vina s kulinariko in kulturo, saj želijo, da festival ostaja celostna platforma za spoznavanje kakovosti in tradicije; mednarodno prepoznavnost; inovativne oblike predstavitve in sodelovanja, ki bodo festival naredile še bolj interaktiven, dostopen in privlačen za vse generacije obiskovalcev.

Besedilo: Mateja Blažič – Zemljič
Foto: Mateja Blažič – Zemljič

Srečate lahko celo samega Prešerna ...

Tradicionalno za kulturni praznik

Prešernov smenj v Kranju

V Kranju že 23 let obeležujejo slovenski kulturni praznik s Prešernovim smenjem, edinstvenim dogodkom, ki mesto za en dan popelje nazaj v 19. stoletje. Ne gre le za poklon dr. Francetu Prešernu in njegovemu času, temveč izraz do kranjske kulturne dediščine, sejemske tradicije in sodobne kulture.

Prešernov smenj je vsakoletna kulturna prireditev, ki poteka 8. februarja v Kranju in poskuša oživiti duha časa, ko je živel France Prešeren, s številnimi programskimi vsebinami, recitacijami, sejmi in kulturnimi doživetji. Zavod za turizem in kulturo Kranj je glavni organizator dogodka, ki ga pripravlja že 23 let, skupaj z lokalnimi kulturnimi društvi in institucijami.

Prireditev je sicer z leti spremenila ime in dodajali so vedno več k podobi 19. stoletja (od mode do rokodelcev, plesov, hrane ...). Pohvalijo se lahko s tem, da je bil leta 2008 Prešernov smenj nominiran za Evropsko destinacijo odličnosti na temo nesnovna kulturna dediščina, ter pojasnijo, da so pred štirimi leti Prešernov smenj razširili na Vsak dan Prešernovo (od 1. do 8. februarja), ko vse kranjske hiše kulture na stežaj odprejo vrata in ponujajo zanimive kulturne vsebine. Dogodek je z leti postal največja tradicionalna (in najbolj množična) prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku v Sloveniji.

Kranj ves teden 'diha' s Prešernom

Vseslovenska prireditev

Obisk dogodka je odvisen od vremena, načeloma pa Prešernov smenj vsako leto obišče več 10.000 obiskovalcev iz vse Slovenije, prihajati so začeli tudi tuji gostje.

V sklopu tedna Vsak dan Prešernovo se je sicer odvilo okoli 50 dogodkov – brezplačnih ogledov razstav, prešerna doživetja, vodni ogledi mesta, likovne razstave, koncerti itd., zaključni dogodek je bil Prešernov smenj.

Med mojstrskimi rokodelci in umetniki, ki so bili ta dan na stojnicah v mestnem jedru, velja izpostaviti tiste, ki gojijo stre obrti. V manufakturi mojstra Janeza ste si tako lahko natisnili Zdravljico na poseben papir in na način iz Prešernovega časa.

Pestro dogajanje privablja vsako leto več obiskovalcev.

Ulice so napolnile folklorne skupine, na njih so odmevali Prešernovi verzi in glasba lajnarjev. Ljudje so se sprehajali v oblačilih Prešernove mode, s klobučki in cilindri, ki so pričarali vzdušje izpred 200 let. Po ulicah je vozila kočija. Kranj je na slovenski kulturni praznik skoraj tak kot v času, ko je po istih ulicah hodil naš mojstrski pesnik.

Za en dan v 19. stoletje

Prešernov smenj povezuje bogato zgodovinsko dediščino Kranja z njegovim sodobnim kulturnim izrazom. Povezuje kranjske hiše kulture in nosilce slovenske kulturne tradicije v visokokakovostno doživetje, ki v mesto privabi tako domačine kot tuje goste.

»Da, organizacija je velik zalogaj,« pravijo na Zavodu. »Vsako leto sodeluje približno 700 nastopajočih. Letos je bilo z nami npr. 104

Vsa sodelujoča društva, kulturne hiše, institucije so nosilci slovenske kulture, naše dediščine, ljudske ustvarjalnosti.

ponudnikov domače in umetnostne obrti ter rokodelskih mojstrov s svojimi izdelki, demonstracijami in pristnimi sejmskimi aktivnostmi, ki pri obiskovalcih ustvarjajo vzdušje iz 19. stoletja. Na odrih je nastopilo 13 folklornih skupin in 16 zborovskih zasedb iz vse Slovenije. Prešerna kuhna je gostila 5 ponudnikov tradicionalne slovenske kulinarike in 5 ponudnikov svetovne kulinarike. Pri programu sodelujejo Mestna knjižnica Kranj, Gorenjski muzej z vsemi svojimi hišami v Kranju, Prešernovo gledališče Kranj, Galerija Prešernovih nagajencev, Layerjeva hiša, Atelje dr. Fig, na Zavodu organiziramo še vrsto vodenj in ogledov ... Vsa sodelujoča društva, kulturne hiše, institucije so nosilci slovenske kulture, naše dediščine, ljudske ustvarjalnosti ... Samo skupaj z njimi lahko Kranj prestavimo v 19. stoletje in ga hkrati predstavimo kot mesto, v katerem je kultura na vsakem koraku. S svojimi vsebinami in nastopi namreč dopolnjujejo Prešernov smenj, da je to avtentično in angažirano doživetje, da je Prešernov smenj živ, dinamičen ter združuje rokodelske tradicije in kulturne prakse.«

Mestne ulice ponujajo vpogled v dogajanje v 19. stoletju

Pestro spremljevalno dogajanje

Slavnostno odprtje prireditve je bilo pred Prešernovim gledališčem Kranj 8. februarja, ob 11. uri, a zanimivih delavnic in dogodkov ste se lahko udeležili ves 'Prešernov' teden.

Prešernovo gledališče je npr. pripravilo zanimiv program, dve predstavi za otroke in dve za odrasle.

V Layerjevi hiši je potekala Literarna čajanka, ki se je vrtela okoli Franceta Prešerna. Gost je bil Aljoša Harlamov, avtor nedavno izdanega romana Dohtar in Povodni mož, ki ni le duhovita parodija življenja in dela Franceta Prešerna, pač pa predvsem napeta

Po Kranju se lahko zapeljete tudi s kočijo.

kriminalka (7. 2., ob 17. uri). Posebne delavnice za otroke in odrasle so pripravili na JSDK OI Kranj, od delavnic gledališča, muzikala in kreativnega pisanja do delavnic stop motion animacije.

Upoštevanje načela trajnosti

Ker je Kranj evropska destinacija odličnosti 2023 in nosilec platinastega znaka Zelene sheme slovenskega turizma, si seveda prizadevajo tudi za trajnostno izvedbo prireditve.

»Pri trajnostnih prizadevanjih je treba najprej izpostaviti skrb do kulturne dediščine (Kranja in Slovenije). Vežano na Prešernov smenj nagovarjamo obiskovalce k trajnostni mobilnosti – naj na dogodek pridejo peš ali s kolesom, z uporabo javnih ali deljenih prevozov ter s tem prispevajo k manjšemu ogljikovemu odtisu prireditve. Organizirani sta tudi dve brezplačni avtobusni liniji, ki vozita po mestni občini Kranj do lokacije dogodka, in sicer med 8. in 18. uro. Nagovarjamo tudi k skrbnemu rokovanju z odpadki in ločevanju teh, gostinski ponudniki na lokaciji bodo uporabljali kozarce za večkratno uporabo. Po dogodku seveda poskrbimo, da se mesto temeljito očisti,« pravijo.

V tem času Kranj obiščejo tudi krošnjariji iz Ribnice.

Prešernov duh ohranjajo še naprej

»Ob Prešernovem smenju Kranj resnično zadira s Francetom Prešernom, vendar se njegov duh v mestu ohranja vse leto. Kranj kot mesto Prešerna namreč sistematično neguje spomin nanj in ga vključuje v svojo kulturno identiteto tudi po osrednjem prazničnem 8. februarju,« pravijo na Zavodu. »Poleg Prešernega smenja organiziramo še Prešerno poletje in Prešerni december. Lahko se pohvalimo s Prešernovim gledališčem in Galerijo Prešernovih nagajencev, s Prešernovim spominskim muzejem. Mesto ima Prešernovo ulico in Prešernov gaj, v katerem je pesnik tudi pokopan. Imamo šole, ki nosijo ime Franceta Prešerna, in zборе, turistični produkt 'Cifra al mož', Atelje dr. Fig in kostumiran lik Prešerna, ki se pojavlja na prireditvah, povezanih s Prešernom. Najpomembnejša pa je Prešernova hiša z ohranjeno zapuščino našega največjega pesnika. Kranj je torej vsekakor vse leto mesto Franceta Prešerna.«

Besedilo: Mateja Blažič Zemljč
Fotografije: Prešernov smenj

Od nekde lepše so Ljubljanke slovele, al lepše od Urške bilo ni nobene...

Sejem Kmetijske mehanizacije na Gospodarskem razstavišču: razstava in prodaja kmetijskih strojev in priključkov domačih podjetij in iz uvoza. Stroje so kupci lahko kupili tako v dinarjih kot v devizah.

Sejmi kot mali spektakli za množice

Različni sejmi so bili v polpretekli zgodovini Slovenije zelo priljubljeni, denimo sejem mode, vina, motornih vozil, smučarske opreme, sodobne elektronike ...

Celje je že od nekdaj sejemsko mesto. Najpomembnejši je tradicionalni Mednarodni obrtni sejem (MOS), ki vsako leto odpira vrata septembra. Gre za največjo poslovno-sejemsko prireditev v Sloveniji in širše s kar 56-letno tradicijo. Sejemski aktivnost v Sloveniji ima namreč zelo dolgo in pestro zgodovino, ki sega zelo daleč v zgodovino.

Modna revija sredi Ljubljane v Stritarjevi ulici pred trgovino Tekstil promet septembra 1960

Poleg prazničnih poznamo več vrst sejmov: letne, tedenske, spomladanske, jesenske, sejme, povezane z zavetniki ali cerkvami ... Živinski sejmi v Celju, Ajdovščini, Šentjerneju in na Ptujju, kjer so nekoč živali množično prodajali na sejmih, so skoraj povsem ugasnili. Sejemski tradicija se je razvila v Kranju, Gornji Radgoni, Mariboru, Celju ...

Ljubljanski velesejem je bil najprej v Tivoliju

Sejem je bil vedno izrazito družabni dogodek. Na sejmih se je ogledovalo, barantalo, trgovalo, srečevalo in zabavalo. Prišli so kramarji in krošnjari, organizatorji so poskrbeli tudi za otroško zabavo. Na podeželju se je mešetarilo z živino, stojnice so bile

postavljene po vsem vaškem središču, na njih so prodajali tekstil, klobuke, čevlje, suho robo, lončene posode, kmečko orodje, izdelke iz lecta in podobno.

Čprav je hkrati potekal sejem novih in rabljenih avtomobilov na Gospodarskem razstavišču, je mnogo ljudi prišlo na avtomobilski sejem pri ljubljanski klavnici.

Na območju današnjega parka Tivoli je od leta 1921 obstajal ljubljanski velesejem, leta 1954 so mestne oblasti začele urejati nov sejemski prostor – Gospodarsko razstavišče. Na njem so leta 1955 pripravili mednarodno razstavo predelave in uporabe lesa, 1. jugoslovansko razstavo vina v Ljubljani, ki velja za predhodnico najstarejšega ocenjevanja vina na svetu Vino Ljubljana, in sejem mode z modno revijo, prireditev, ki je postala tradicionalna. Pozneje je bilo organiziranih veliko sejemskih prireditev, ki so pritegnile na tisoče razstavljalcev in obiskovalcev.

Sejemski aktivnost v Sloveniji ima zelo dolgo in pestro zgodovino, ki sega zelo daleč v zgodovino. Poleg prazničnih poznamo več vrst sejmov: letne, tedenske, spomladanske, jesenske, sejme, povezane z zavetniki ali cerkvami ...

Leta 1960 je veliko zanimanja vzbudila razstava motorjev in motornih vozil. V poznih petdesetih letih so plače hitreje rasle kot produktivnost, potrošnja gospodinjstev je bila leta 1959 za 40 odstotkov višja kot tri leta prej. Precejšnje pomanjkanje blaga in dobrin v trgovinah ter omejeni uvoz sta ustvarila idealne pogoje za razcvet sejemске dejavnosti. Leta 1996 je sejem Veseli december na Gospodarskem razstavišču privabil 150.000 ljudi in je bil v tistem letu največji sejem po številu obiskovalcev pri nas. Novinar ljubljanskega dnevnika je ocenil, da ima novoletni sejem mnogo resnejši prizvok kot v minulih letih – nemara zaradi tega, »ker še ni prodajalcev kiča in je ponudba pregledna, saj so vsi zasebniki lepo spravljani pod streho hale A in B«. Obiskovalce je navduševal tudi ogromen vrtljak.

Leto 1969 in 10. gorenjski velesejem, na katerem so se predstavili Tomosovi mopedi.

Nič manj zanimanja ni požel sejem avtomobilov, ki je leta 1967 na Gospodarsko razstavišče pritegnil veliko radovednežev in bodočih kupcev, a večina je s prizorišča odhajala z dolgim nosom, saj najnovejših zahodnonemških vozil ni bilo mogoče kupiti za dinarje, ampak le za devize. Zato se je že na sejmju vnel lov na imetnike deviznih računov, ki bi bili pripravljeni dinarje, seveda s 'šticungo' oziroma pribitkom nad uradnim deviznim tečajem, zamenjati za nemške marke.

Gospodarsko razstavišče, danes vodilni prireditveni center v Sloveniji, so prvič odprli 20. marca 1954.

Najbolj priljubljeni je bil vinski sejem

Oktober 1967 je na Gospodarskem razstavišču potekal 13. mednarodni sejem vina, žganih pijač in sadnih sokov. Kot je poročal ljubljanski dnevnik, so na sejmju ugotovili, da so domače pijače vrhunske in se lahko brez težav kosajo s tujimi. Ena od priljubljenih možnosti za nabavo oziroma menjavo opreme so že desetletja tako imenovani smučarski sejmi oziroma sejmi rabljene smučarske opreme, ki jih v večjih krajih po vsej Sloveniji organizirajo smučarski klubi ali športna društva.

VI. mednarodni sejem embalaže na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Pred začetkom šolskega leta je bila poleti 1969 v ljubljanskih križankah precejšnja gneča. Številni šolarji so se tja namreč odpravili na knjižni sejem, kjer so lahko prodajali in nakupili šolske knjige in potrebščine. Gospodarsko razstavišče je oktobra 1969 priredilo stoto razstavo Sodobna elektronika. »Toliko uglednih gostov še ni bilo nikoli na otvoritvi,« je zapisal ljubljanski dnevnik. Ob tem so dodali, da razstava dosega »največji napredek, ker nam prinaša največ tehničnih izpopolnitev in možnosti za modernizacijo«. Na razstavi je sodelovalo 258 razstavljalcev iz domovine in tujine.

Besedilo: Dušan Nograšek, novinar Nedeljskega Dnevnika
Besedilo je bilo prvotno objavljeno v Nedeljskem Dnevniku

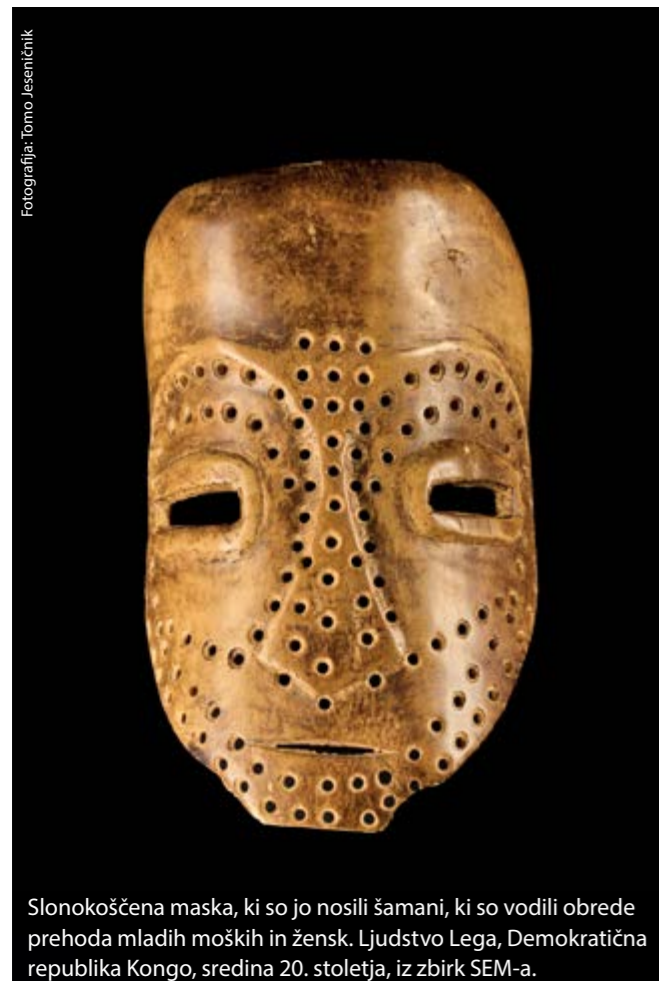
Maske: Od rituala do karnevala

»Človek si želi biti kdaj pa kdaj 'nekdo drug'.« (Niko Kuret, 1963)

Maskiranje je del vsakdanjega življenja in praznikov, sledimo mu tako s šegami letnega kot tudi življenjskega kroga. S svojo dolgo zgodovino, katere ostanki so se s številnimi prilagoditvami ohranili vse do zdaj, našo preteklost povezuje s prihodnostjo.

Na razstavi *Maske: Od rituala do karnevala* predstavljamo različne oblike maskiranja s poudarkom na pustni dediščini Slovenije. Na ogled smo postavili več kot 120 različnih predmetov: od afriških mask, mask iz vsakdanjega življenja (sabljaška maska, maska za spanje ...), kap dobrih treh mož, ki nas obdarujejo v decembrskih dneh, ter številne pustne maske in oprave.

Človek se že od nekdaj maskira. Maske se v različnih okoljih pojavljajo v celotni človeški zgodovini, zato lahko govorimo o njihovi univerzalni razširjenosti. Njihova vloga in pomen sta se v času spreminjala – lovcu v kameni dobi je maska omogočila krinko, s katero je laže ujel plen, pozneje je maska kot pomemben magični pripomoček postala del ritualnih praks. Pomembno vlogo je imela zlasti ob ritualnih prehodih, ki so spremenili status osebe ali naravnega stanja. Ob zatonu antike je z vzponom krščanstva prvotni pomen ritualnih praks v srednjem veku izgubil veljavo, maske so sčasoma postale sredstvo za zagotavljanje zabave.

Slonokoščena maska, ki so jo nosili šamani, ki so vodili obrede prehoda mladih moških in žensk. Ljudstvo Lega, Demokratična republika Kongo, sredina 20. stoletja, iz zbirk SEM-a.

Prelomne dogodke v človekovem življenju vse od rojstva do smrti zaznamujejo življenjske šege – ustaljena dejanja in obredi, ki povezujejo različna življenjska obdobja. Pri nekaterih šegah kot ostanek zaščitne funkcije ali zgolj za zabavo nastopajo tudi maskirani liki. Maskiranje je značilno predvsem za predporočne (dekliščina in fantovščina, vabljenje na poroko) in poročne šege (lažna nevesta,

zabava svatov), pojavlja se tudi ob šegah, ki so del srednješolskega in višješolskega izobraževanja (brucovanje) ter ob praznovanju 50. rojstnega dne.

V Prekmurju še danes poznajo tradicionalno vabljenje na poroko, na katerem pozvačin s šaljivim nagovorom na poroko vabi njune sorodnike, sosede in prijatelje. Oprava pozvačina na razstavi v SEM-u.

Cerkveni in posvetni prazniki koledarskega leta imajo za posameznika in skupnost poseben pomen. Nekaterne letne šege, za katere je bilo značilno maskiranje, so izumrle ali se le delno ohranile (preganjanje pehtré babe), druge so se v prilagojeni oz. spremenjeni obliki ohranile do danes (npr. na martinovo, lucijino, miklavževo, ob božiču, novem letu, sv. treh kraljih, pustu) ali so bile iz drugih okolij prinesene v slovenski prostor (noč čarovnic). Zadnje maskiranje, ko se zima prevesi v pomlad, prinese pustni čas.

Zanimivost

Datum pusta je premakljiv in vsako leto vezan na veliko noč, ki jo praznujemo prvo nedeljo po prvi spomladanski polni luni. Pustni torek je 46 (40 postnih dni in 6 nedelj) dni pred veliko nočjo, od česar je odvisno tudi trajanje pustnega časa.

Številne tradicionalne pustne skupine delijo pustne like na ta lepe in ta grde. Razstava Maske: Od rituala do karnevala, SEM.

Bogastvo pustnih šeg in mask se v slovenskem okolju kaže skozi podobnosti in posebnosti pustnih skupin in njihovega delovanja. Ravno podobnosti in posebnosti nosilcem pustnih šeg in tradicij kot tudi okolju, iz katerega prihajajo, zagotavljajo občutek individualne in kolektivne identitete. V pustnem času se vsakdanji svet obrne na glavo, zamenjajo se vloge, narobe postane prav. Zasebni in javni prostori se spremenijo v prostore pustnih zabav, prireditev, rajanj,

karnevalov in obhodov tradicionalnih pustnih skupin. Pustovanje ima satirično, zabavno in družbeno vlogo. Odraža se tako v pustnih likih tradicionalnih pustnih skupin kot tudi v sodobnih pustnih likih, ki prikazujejo aktualne družbene, gospodarske in politične razmere. Na razstavi na izbranih primerih predstavljamo sodobno maskiranje v Sloveniji: potek pustnega dogajanja, izkazovanje pripadnosti, kaj je

'očem skrito' oz. česa obiskovalci ne vidijo, kaj se dogaja v času razPUSta ter kakšnim spremembam je mogoče slediti v zadnjih desetletjih.

Besedilo: Mag. Anja Jerin, mag. Adela Pukl, Miha Špiček
kustosi Slovenskega etnografskega muzeja

Slika Toneta Kralja, ki jo je leta 1962 naslikal za Slovenski etnografski muzej in je leta 1963 predstavljena na razstavi Slovenske ljudske maske, s svojo motiviko še danes odraža vse vidike pustnega dogajanja. Razstava Maske: Od rituala do karnevala, SEM.

Organizator in informacije: Turistično društvo Postojna, tel. 05/77201 610 • www.dpustojna.si

TZ BRKINI, KRAS, NOTRANJSKA • TURISTIČNO DRUŠTVO POSTOJNA

PUSTOVANJE POSTOJNA 2026

53. TRADICIONALNA POVORKA

TOREK, 17. FEBRUAR 2026, ob 15.00
s parkirišča CTM Postojna Supernova
Mercator Center, po Tržaški cesti proti
središču mesta, zaključek na Titovem trgu

NAJBOJŠE MASKE NAGRAJENE!
BOSTE TO VI? **DA!**

POTEM PRIDITE, Z VESELJEM VAM BOMO PODELILI NAGRADO IN KROFE!

GOSTOVALI BODO:

- Koranti Grajena
- Skoromati iz Podgrada
- Skupina iz Okiča, orači,...
- Pregarske šjeme
- Skupina Pustarji
- Cerkljski pustni liki...

in številne druge domače skupine,...

OTROŠKO PUSTNO RAJANJE
ANIMACIJA S CICI TELOVADBO
Mala dvorana OŠ Antona
Globočnika Postojna

4.3. 16.30h

OBČINA POSTOJNA

Cici

Fotografija: Shutterstock
Pregovor 'Valentin ima ključke od korenin' nakazuje trenutek, ko se zemlja začne prebujati, čeprav je zima še na polovici.

Ko se ptički ženijo

Vsako leto sredi februarja se trgovine obarvajo rdeče, police napolnijo srčki, čokoladnimi in plišastimi medvedki, izložbe vabijo zaljubljenke k obdarovanju. Valentinovo je danes trdno zasidrano v koledarju sodobnega vsakdana, vendar se ob tem pogosto zastavlja vprašanje: kakšne korenine ima ta praznik v slovenskem prostoru in koliko zgodovinske resničnosti se skriva za podobo svetnika, po katerem se imenuje?

V slovenski kulturni prostor je valentinovo prodrlo razmeroma pozno, predvsem v času po osamosvojitvi, ko so se v družbo vse intenzivne vključevali zahodni vplivi in globalni potrošniški vzorci. Čeprav se danes pogosto dojema kot samoumeven praznik zaljubljenecv, v resnici ne izhaja iz slovenskega ljudskega izročila. Njegova sodobna oblika se je razvijala predvsem v Veliki Britaniji, nato v Združenih državah Amerike, kjer je dobila izrazito komercialno noto, od tam se je vrnila v Evropo in se razširila po celini.

Sveti Valentin, čigar godovni dan praznujemo 14. februarja, je v tem procesu postal simbol ljubezni, četudi zgodovinski viri o njegovem življenju te povezave pravzaprav ne potrjujejo.

O Valentinu kot zgodovinski osebnosti vemo presenetljivo malo. Po izročilu naj bi živel v 3. stoletju in bil krščanski duhovnik, ki je okoli leta 270 umrl mučeniške smrti. To ga uvršča med številne kristjane, ki so v času rimskih pregonov izgubili življenje zaradi svoje vere. Vse druge zgodbe, ki krožijo o njem – od skrivnih porok zaljubljenecv do čudežnih ozdravitev –, sodijo predvsem na področje legend, ki so nastajale stoletja pozneje in nimajo trdne zgodovinske podlage. Tudi v slovenskem prostoru Valentin nikoli ni zasedal osrednjega mesta v verskem ali kulturnem izročilu. Le redke cerkve nosijo njegovo ime, še zdaleč pa ne sodi med svetnike, ki bi imeli posebno razširjen kult.

Vas kaj boli srce?

Zavetišče pred boleznimi in znanilec pomladi

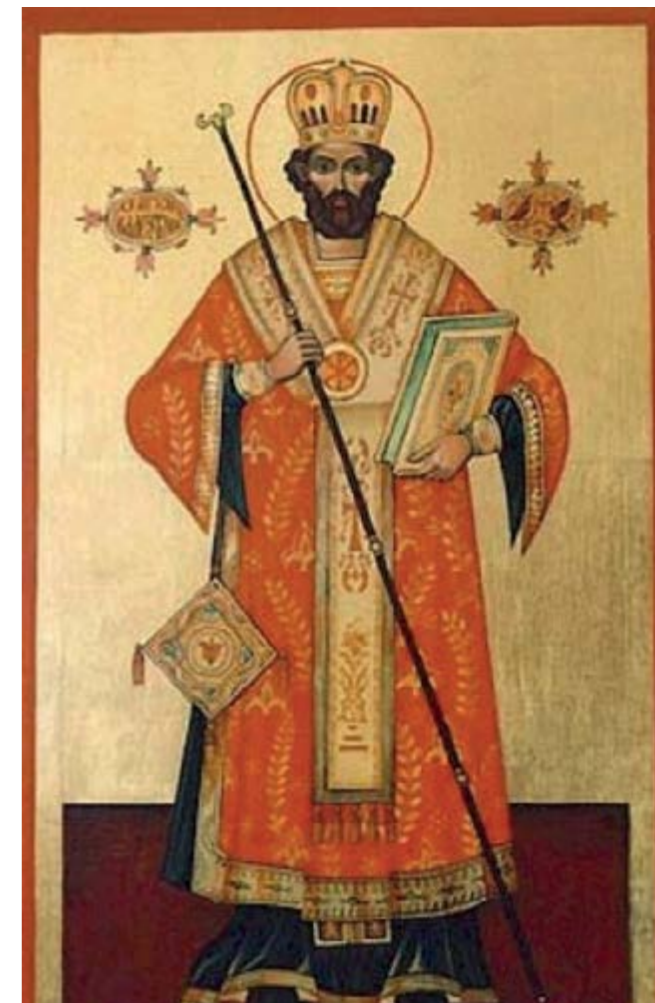
Če je bil Valentin pri nas kdaj posebej čaščen, potem je bil predvsem kot priprošnjik pri boleznih. Ljudsko izročilo mu je pripisovalo zaščito pred božjastjo, krči, trebušnimi težavami, očesnimi obolenji in celo živinsko kugo. Te predstave so se povezovale tudi z razlago njegovega imena, ki izhaja iz latinskega valens – zdrav, močan. Slovenska ljudska modrost ga je poznala tudi kot napovedovalca prihajajoče pomladi. Pregovor 'Valentin ima ključke od korenin' nakazuje trenutek, ko se zemlja začne prebujati, čeprav je zima še na polovici. Zato so mu ponekod rekli kar 'prvi spomladin' – ne kot prazniku ljubezni, temveč kot simbolu naravnega ciklusa in upanja na toplejše dni.

Tudi v nemškem prostoru je bil Valentin dolgo povezan predvsem z boleznimi, zlasti z epilepsijo in zobobolom, ne z romantičnimi čustvi. Ponekod je veljal celo za nesrečnega svetnika, saj so ljudje njegov godovni dan dojemali kot neugoden, zlasti za rojstva ali vremenske pojave, kot je grmenje.

Drugod so mu pripisovali še bolj nenavadne naloge: bil naj bi zaščitnik pred prašičjimi boleznimi, v francoski Bretaniji so ga klicali na pomoč ob silovitih vetrovih. Takšna raznolikost kaže, kako prilagodljivo in lokalno obarvano je bilo ljudsko dojetje svetnikov, dolgo preden jih je sodobna kultura poenotila v en sam simbol.

Pravi razcvet valentinovega kot praznika zaljubljenecv se je zgodil preko oceana. V Združenih državah Amerike se je v 19. in 20. stoletju razvila tradicija voščilnic, daril in romantičnih gest, ki jo danes spremlja tudi obsežen gospodarski aparat. Prav ta ameriška različica se je nato razširila po svetu in močno vplivala tudi na evropsko dojetje praznika.

Besedilo: TZS

Sveti Valentin, čigar godovni dan praznujemo 14. februarja, je v tem procesu postal simbol ljubezni, četudi zgodovinski viri o njegovem življenju te povezave pravzaprav ne potrjujejo.

V slovenskem prostoru Valentin nikoli ni zasedal osrednjega mesta v verskem ali kulturnem izročilu. Le redke cerkve nosijo njegovo ime.

Prešernova rojstna hiša v Vrbi

Sprehod po poti Prešernovega življenja in ustvarjanja

Letošnji kulturni praznik je že za nami, Prešerna pa je vredno odkrivati kadar koli. Pot raziskovanja njegovega življenja in dela vas vodi iz mirne Vrbe, prek Kranja do romantične Ljubljane. Za bolj doživeto izkušnjo vzemite s seboj *Prešernove Poezije* in preberite kakšno pesem ali vsaj nekaj verzov.

Program izvaja ČŠOD v okviru kulturnih dni za učence osmih in devetih razredov. Tudi če ste že prerasli šolske klopi, se lahko sami podate na pot raziskovanja Prešernovega življenja in dela. Pot začnemo v Vrbi, v Prešernovi rojstni vasi. Tam se je 3. decembra 1800 pri Rib'ču rodil France Prešeren. Bil je tretji od osmih otrok očeta Šimna in mame Mine ter prvi sin v družini. Njegova izobražena mati je zanj želela najboljše šole in duhovniški poklic, a življenje je ubralo drugačno pot.

Že kot sedem- ali osemletni deček je odšel k staremu stricu na Kopanj, kjer se je pripravljaj na šolo. V življenju se je večkrat spraševal, ali je bila ta odločitev prava ...

»de b' uka žejja me iz tvoja sveta
speljala ne bilà, goljflva kača!«

Prešernova rojstna hiša je bila kot muzej odprta leta 1939, na pobudo pisatelja Finžgarja. Razstavo sta zasnovala z arhitektom Jožetom Plečnikom. Gre za primer bogate kmetije, grunta. Hiša je

od 8. februarja 2026 po dolgi obnovi ponovno odprta za ogled. Vstopite v hišo in se sprehodite skozi vežo v hišo, glavni bivalni prostor. Tam ima poseben pomen miza z intarzijo ribe, ki spominja na domače hišno ime (pr' Rib'ču). Prav ob tej mizi je mama Mina otroke učila branja in pisanja. Izjema je bil France, ker je premlad zapustil domačo hišo. Iz hiše vodijo vrata v kamro, kjer sta na ogled špampet in zibelka, v kateri je prvo leto življenja spal tudi mali France. Zanimiva je še črna kuhinja, v kateri lahko podoživimo nekdanji način kuhanja, peke kruha in dimljenja mesa. V nekdanjem gospodarskem delu hiše je na ogled razstava o Prešernovem delu ter o Prešernovem sorodniku, pranečaku, škofu Antonu Vovku.

Po prenovi Prešernove rojstne hiše se nam odpre pogled na odprto dvorišče in nekdanje gospodarsko poslopje, ki ima danes drugačno namembnost (razstavni prostor, predavalnica, pisarna). Čez dvorišče se sprehodimo do bližnjega sosedu, cerkvice svetega Marka.

»pred ognjam dom, pred točo mi pšenica
bi bližnji sosed varoval — svet' Marka.«

Cerkev je romanske zasnove, današnjo podobo je dobila v 17. stoletju. Zunanost krasijo freske, med njimi izstopa sveti Krištof, zavetnik popotnikov in romarjev. Vrata za obiskovalce so odprta 8. februarja. Ob lepem vremenu se od cerkve odpirajo razgledi na Blejski grad, planote Jelovico, Pokljuko in Mežaklo, na Julijske Alpe s Triglavom ter na Karavanke. V Vrbi se ustavimo še pri vaški lipi, ohranjenem 'vaškem parlamentu'. Okrog nje stoji 16 kamnov, na katerih so gospodarji odločali o pomembnih vaških zadevah. Na enem je sedel tudi gospodar Rib'čeve domačije. Lipo je v pesmi opeval tudi Prešeren:

»Stoji, stoji tam lipica,
pod lipo hladna senčica ...«

V Vrbi od leta 2000 stoji tudi Prešernov spomenik, ki je kopija prvega Prešernovega kipa. Le-ta je nastal leta 1865 in je narejen iz mavca. Avtor je Franc Ksaver Zajec, oče kiparja Ivana Zajca, avtorja Prešernovega spomenika v Ljubljani. Če nam čas dopušča, se lahko odpeljemo ali sprehodimo v bližnjo vas Žirovnico, kjer stoji spominska hiša Prešernovega prijatelja, mentorja, jezikoslovca, poliglota, profesorja in bibliotekarja Matije Čopa. V hiši si lahko ogledamo razstavo o njegovem življenju in delu, poslušamo Zdravljico v različnih svetovnih jezikih, pogledamo film o Deželi kot pravijo vasem pod Karavankami. Prešeren je Matiji Čopu spesnil kar nekaj pesnitev: *V spomin Matiji Čopu, Uvodni sonet h Krstu pri Savici ter epitaf* (napis za nagrobni spomenik).

»Jezike vse Evrope je učene govoril, ki v tem tihem grobu spi ...«

Pot nadaljujemo v Kranj, ki nosi naziv Prešernovo mesto. Najprej obiščimo Prešernovo hišo. Pred vhodom lahko preberemo verz iz pesmi Soldaška: »Pet čevljev merim, palcev pet ...«

Prešeren se je v Kranj preselil jeseni leta 1846. To leto je bilo za Prešerna srečno, kajti dobil je dovoljenje za odprtje lastne odvetniške pisarne ter dovoljenje za tiskanje Poezij. Vse od leta 1832, ko je opravil sodniški in odvetniški izpit v Celovcu, si je prizadeval, da bi dobil ugodno rešeno prošnjo za odprtje lastne advokature. Odobrena je bila šele šesta prošnja. V Kranj se je preselil skupaj s sestro Katro, ki mu je gospodinjala. Najel je celotno prvo nadstropje dveh med seboj povezanih hiš, kjer je bilo dovolj prostora za stanovanje in pisarni. V spodnjem nadstropju te hiše je bila včasih kavarna. Danes je tam urejena galerija z občasnimi razstavami, v prvem nadstropju pa muzej, kjer je prikazano Prešernovo življenje in pesniško ustvarjanje. Zanimive so stenske in stropne poslikave. Ohranjenega je nekaj Prešernovega pohištva, tudi postelja, na kateri se je 8. februarja leta 1849 pesnikovo srce za vedno ustavilo. Posebno mestu v muzeju imajo Poezije, ki so izšle decembra leta 1846 in nosijo letnico 1847.

Od Prešernove hiše se napotimo proti Prešernovemu gledališču. Na Glavnem trgu med cerkvijo sv. Kancijana in gledališčem od leta 1952 stoji Prešernov spomenik, delo akademskih kiparjev Franciška

Prešernova spalnica v Kranju

Smerduja in Petra Lobode. Gre za največji Prešernov kip, visok je več kot štiri metre. Podstavek krasí sedma kitica Slovincem najbolj znane Prešernove pesmi, *Zdravljice*:

»Živé naj vsi naródi,
ki hrepené dočakat' dan ...«

Če boste ob pol dvanajstih pri spomeniku, vas bo presenetila melodija Zdravljice, zaigrana z zvonovi cerkve svetega Kancijana. Za konec sprehoda po Prešernovem Kranju se napotimo še v Prešernov gaj, na staro kranjsko pokopališče. Na poti mimo knjižnice se ozrite na pročelje, ki ga krasí Prešernova Glosa:

»Slep je, kdor se s petjem vkvarja!
Kranjec moj mu osle kaže ...«

France Prešeren je umrl 8. februarja 1849. Pogreb je bil dva dneva pozneje, v soboto, 10. februarja. Pesnika so pokopali na kranjskem pokopališču, ob pokopališkem zidu. Kulturni delavci z dr. Janezom Bleiweisom so se odločili, da pesniku Prešernu postavijo dostojen nagrobni spomenik. Akcija zbiranja denarja je trajala tri leta in leta 1852 so se odločili, da pesnikove posmrtno ostanke prestavijo ob glavno pot pokopališča. Na nagrobnik so vpisali tudi Prešernove verze:

»Ena se tebi je želja spolnila:
v zemlji domači de truplo leži.«

V Prešernovem gaju je pokopana tudi Ernestina Jelovšek, srednja od Prešernovih treh otrok, njemu najljubša, mala Tinka. Tudi na Ernestininem nagrobniku so Prešernovi verzi:

»Prijazna smrt! Predolgo se ne múdi:
ti ključ, ti vrata, ti si srečna cesta ...«

Za konec se odpravimo še v Ljubljano, kjer je Prešeren najdlje živel; v času šolanja med letoma 1812 in 1821 ter po vrnitvi s študija na Dunaju vse do odhoda v Kranj leta 1846.

Po Čopovi ulici se sprehodimo do Prešernovega trga, kjer od leta 1905 stoji Prešernov spomenik, delo akademskega kiparja Ivana Zajca in arhitekta Maksa Fabianija, ki je izdelal podstavek. Ob postavitvi je spomenik požel neodobravanja zaradi razgaljene muze, ki z lovorovo vejico daje pesniku navdih za ustvarjanje. Spomenik na eni strani dopolnjuje relief z upodobitvijo pesmi Ribič, na drugi strani pa slovo Črtomira od Bogomile iz Krsta pri Savici. Če imate s seboj Poezije, lahko ob spomeniku obe pesmi tudi preberete. Prešeren v roki drži Poezije in skrivnostno pogleduje proti oknu na Wolfovi ulici, skozi katero ga opazuje Julija Primic, neuslišana ljubezen in pesniški navdih. Tu je priložnost, da preberemo pesem *Hčere svet: »Ljubice pod okno dragi pride marsiktero noč ...«*

Čez Tromostovje se odpravimo na Vodnikov trg, kjer je v času Prešernovega življenja stalo šolsko poslopje, licej. France je šolanje začel v Ribnici, v tretji razred je že prišel v Ljubljano. Tu se je šolal do leta 1821, ko je zaključil dva letnika študija filozofije. Učitelj in pozneje ravnatelj liceja je bil Valentin Vodnik, kateremu so po smrti pred glavni vhod postavili spomenik. Na spomeniku beremo Vodnikove verze:

»Ne hčere ne sina
po meni ne bo ...«

Vodniku je posvečena pesem *V spomin Valentina Vodnika*. Čas je, da jo preberemo. Na liceju je služboval tud Matija Čop, s katerim sta se po vrnitvi z Dunaja tu pogovarjala o pesniških oblikah in slovenskem jeziku.

Prešerenov spomenik v Ljubljani

Mimo stranskih vrat stolnice, na katerih je med drugimi upodobljen tudi Prešerenov pranečak Anton Vovk, se napotimo proti Mestnemu trgu. Vstopimo na dvorišče hiše številka 17, kjer je Prešeren živel v letu 1817 skupaj z bratoma Jožefom in Jurijem. Mlajši brat Jožef je pozimi tu tudi umrl.

Na Starem trgu se sprehodimo do Valvasorjeve rojstne hiše, kjer se spomnimo, da je v Slavi vojvodine Kranjske med drugim pisal o prevzetni Uršuli Šefer, ki je na prvo julijsko nedeljo leta 1547 plesala s povodnim možem in z njim odplesala v Ljubljano. Tam, kjer danes stoji Herkulov vodnjak, naj bi včasih rasla lipa, ob kateri sta ples začela Urška in povodni mož.

*»Na Starem so trgu pod lipo zeleno
trobente in gosli in cimbele pele,
plesale lepote 'z Ljubljane so cele ...«*

V stavbi nekdanjega Stiškega dvorca je v Prešerenovem času delovalo sodišče, kjer je opravil marsikatero pravdo.

V nekdanji stavbi Redute na stičišču Starega, Levstikovega in Gornjega trga je imel atelje slikar Matevž Langus, ki je portretiral tudi Julijo Primic. Prešeren je menda pogosto prihajal opazovat nastajanje njenega portreta. Ko ga je Langus vprašal, kdaj bo smel naslikati tudi njega, je pesnik odvrnil, da šele, ko se bo poročil. Poročil se ni nikoli in prvi portret je nastal šele eno leto po Prešerenovi smrti.

Po današnji Stiški ulici sta plesala Urška in povodni mož do Ljubljanice:

*»... Vrtinec so vidli čolnarji derèč,
al Urške videl nobeden ni več.«*

Po Gornjem trgu nadaljujemo do Rožne ulice številka 5, kjer je Prešeren živel pri starem stricu Jožefu med letoma 1829 in 1835. V tem obdobju je v Celovcu opravil odvetniški izpit, začel pošiljati prošnje za lastno odvetniško pisarno, se nesrečno zaljubil v Julijo in izgubil prijatelja Matijo Čopa. V tej hiši so nastale tudi pomembne pesnitve: Sonetni venec, Soneti nesreče in Gazele. Čas je, da preberemo katero od teh velikih pesnitev.

Sprehod nadaljujemo v Trnovo, »kraj nesrečnega imena«, kjer je Prešeren na veliko soboto leta 1833 srečal Julijo in se vanjo nesrečno zaljubil. O tem je napisal sonet *Je od veselga časa teklo leto*, ki krasi pročelje današnje cerkve:

*»... Trnovo! kraj nesrečnega imena;
tam meni je biló gorje rojeno
od dveh očesov čistega plamena ...«*

Na poti nazaj proti Prešerenovemu spomeniku se ustavimo še na Bregu, kjer je bila včasih Blaznikova tiskarna. Tam so med drugim natisnili tudi zvezke Kranjske čbelice, Krst pri Savici (ki je edina Prešerenova pesem, ki je izšla v samostojni knjižni izdaji) ter 15. decembra 1846 Poezije (z letnico 1847). V tej tiskarni so natisnili tudi Prešerenovo osmrtnico.

S sprehodom nazaj do Prešerenovega spomenika zaključujemo krog spoznavanja pesnikovega življenja in dela v Ljubljani. Preživeli smo dan, navdahnjen s poezijo pesnika, ki je naš jezik in literaturo uvrstil v sam evropski vrh.

Besedilo in fotografije: Uršula Kavalarič Pobegajlo

Trnovo, kraj nesrečnega imena

KOLENDAR DOGODKOV

Ime dogodka	Datum	Kraj	Informacije
Ko opera poljubi pop ...	12.02.2026	Ljubljana	Kulturno-zgodovinsko društvo Rusalka
Popekaje -2026	14.02.2026	Ljutomer	Turistično društvo Cven
Pustovanje v Mošah	14.02.2026	Moše /Medvode	Dragočajna - Moše
B.O.FEJST zimski pustni festival	14.02.2026	Bohinj	Turistično društvo Bohinj
Pustni karneval 2026	14.02.2026	Mislinja	Turistično društvo Mislinja
Pustna povorka	14.02.2026	Straža	Turistično društvo Straža
Pustovanje v Pekrah 2026	14.02.2026	Pekre	Turistično kulturno društvo Pekre
Valentinov pohod 2026	14.02.2026	Loka pri Žusmu	Društvo Izviri Dobrina
Razstava pletenic	15.02.2026	Prečna/Straža	Turistično društvo Straža
Pustni karneval	15.02.2026	Vuhred	Turistično društvo Vuhred
Pustno rajanje 2026	15.02.2026	Tabor	Kulturno, zgodovinsko in turistično društvo Tabor
Veselo pustovanje	17.02.2026	Rošnja	Turistično društvo Starše
53. Pustovanje Postojna 2026	17.02.2026	Postojna	Turistična zveza Brkini, Kras, Notranjska
Moj klobuk ima tri luknje	20.02.2026	Tabor	Kulturno, zgodovinsko in turistično društvo Tabor
Veronikini klobučki	6.03.2026	Tabor	Kulturno, zgodovinsko in turistično društvo Tabor
22. Festival komedije Pekre	6.3.2026 - 29.3.2026	Limbuš	TKD Turistično kulturno društvo Pekre
32. Pohod po Jurčičevi poti	7.03.2026	Višnja Gora	Turistično društvo Polzevo
Punce v jami	7.03.2026	Hrastnik	Turistično društvo Trbovlje
Medgeneracijsko srečanje žena	7.03.2026	Rošnja	Turistično društvo Starše
Koncert ob dnevu žena	8.03.2026	Bohinjska Bistrica	Turistično društvo Bohinj
Spuščanje gregorčkov	11.03.2026	Dravograd	Turistično društvo Dravograd
Jožefovanje	19.03.2026	Maribor	Turistično društvo Studenci
Rez trte	19.03.2026	Ljutomer	Turistično društvo Cven
Izdelovanje izdelkov iz lesa	20.03.2026	Tabor	Kulturno, zgodovinsko in turistično društvo Tabor
18. Delavnica Moj pulj je ta leus (izdelava cvetnonedeljskih butaric)	27.03.2026	Podbrdo	Kulturno tehnično turistično Društvo Baška dediščina
Srečanje ljudskih godcev, pevk in pevcev na cvetno soboto	28.03.2026	Maribor	Turistično humanitarno društvo Glas
Peka in prodaja gibanic	29.03.2026	Polenšak	Turistično društvo Polenšak
Razstava Naš križ, naša pot	5.04.2026	Harije	Kulturno etnološko turistično športno društvo Alojz Mihelčič Harije
Pomlad na Grilovi domačiji 2026	6.04.2026	Velenje	Društvo zeliščarjev Velenje
Iskanje velikonočnih jajčk na Pekrski gorci	6.04.2026	Maribor	TD Turistično humanitarno društvo Glas
Pomlad v moji sobi	10.04.2026	Tabor	Kulturno, zgodovinsko in turistično društvo Tabor

14. Vincekova rez na Rodnem vrhu

Na Rodnem vrhu - na domačiji Pajnkher v Dolini 51 - je 24. januarja 2026 potekala že 14. tradicionalna Vincekova rez – praznik trte, vina in haloške dediščine, ki vsako leto poveže vinogradnike, ljubitelje vina in vse, ki jim je trta del življenja.

Vincekovo je dan, ko se vinogradnik in vinograd simbolno »poročita«, ko se trta prebujata iz zimskega spanja in ko se z rezjo začne novo vinogradniško leto, polno pričakovanj, upanja in želja po dobri letini. Pravijo, da se po jutru dan pozna, zato ni naključje, da se prva rez začne zgodaj, ko je zrak še svež, zemlja mirna, človek pa poln spoštovanja do narave.

Rez trte je eno najpomembnejših opravil v vinogradu. Pregovor pravi: »Rezač je prvi berač.« In še: »Če na Vincenca sonce peče, dobro vince dozori.« Na Rodnem vrhu je bilo čutiti, da Vincekova rez ni le delo, temveč praznik – praznik ljudi, ki živijo s trto in za trto, ter praznik tradicije, ki se prenaša iz roda v rod.

Besedilo: Zdenka Golub
Fotografiji: Boštjan Mlakar

Pregovor pravi: Rezač je prvi berač.

Vincekovo je dan, ko se vinogradnik in vinograd simbolno »poročita«.

Piše: Jože Prah, koordinator za Naj poti

Kjer je zdravje doma

Zeleni ekran – Po poti zdravja

Turistična zveza Slovenije (TZS) med letoma 2026 in 2028 začne ambiciozen in družbeno pomemben projekt Zeleni ekran – Po poti zdravja, s katerim bo celostno naslavljala telesno in duševno zdravje mladih ter jih spodbujala k bolj aktivnemu, uravnoteženemu in naravi prijaznemu življenjskemu slogu.

Projekt izhaja iz jasnega izziva sodobnega časa: mladi vse več časa preživijo pred zasloni, vse manj v gibanju, naravi in pristnih družabnih stikih. Odgovor TZS-ja je preprost, a močan – zamenjati zeleni ekran z zelenim prostorom.

V ospredju projekta so Poti zdravja – tematsko zasnovane poti po vsej Sloveniji, ki bodo mladim ponujale strukturirane, a hkrati dostopne in privlačne vsebine s področja gibanja, zdrave prehrane, dobrega počutja, odklopa in duševnega zdravja. Poti bodo utemeljene na gozdni pedagogiki ter nadgrajene z delavnicami, izkustvenimi vajami in vodenimi programi.

Projekt je namenjen vsem mladim, posebno pozornost pa namenja mladim z manj priložnostmi ter mladim s posebnimi potrebami. Program bo prilagojen, tako da bo omogočal vključevanje različnih skupin in hkrati krepil občutek sprejetosti, samozavesti in pripadnosti. Posebna dodana vrednost projekta je model mentor-ambasador-mladi, ki temelji na vrstniškem učenju in medgeneracijskem prenosu znanja. Usposobljeni mladi ambasadorji zdravja bodo ob podpori mentorjev iz lokalnega okolja in skrbnikov poti na Poteh zdravja spodbujali gibanje v skupnostih, predstavljali zdrave navade in postajali zgled vrstnikom. Tako se vzpostavlja trajnosten sistem, v katerem mladi ne ostajajo le udeleženci, temveč postajajo nosilci sprememb.

Vsebine projekta se bodo po letih tematsko poglobljale: od digitalnega detoksa in zmanjševanja odvisnosti od zaslonov do čuječnosti v naravi ter vzpostavljanja podpornih prostorov za pogovor o duševnem zdravju mladih – v sodelovanju s priznanimi strokovnimi institucijami in organizacijami.

Turistična zveza Slovenije ima pri tem edinstveno izhodišče: več kot 30.000 prostovoljcev, 400 društev in bogato mrežo poti po vsej državi. To pomeni, da projekt ne gradi vsega na novo, temveč nadgrajuje že obstoječo živo infrastrukturo in jo usmerja v zdravje, mladino in trajnostni razvoj.

Projekt Zeleni ekran – Po poti zdravja ni le še ena kampanja. Je dolgoročna naložba v dobrobit mladih, v skupnosti in prihodnost. Je povabilo mladim, da naredijo korak stran od zaslonov – in korak bliže k sebi, drug drugemu in naravi.

Projekt bomo leta 2028 zaključili z VitalFestom, enodnevni nacionalnim dogodkom za mlade, projektne partnerje in širšo javnost. Na zaključnem VitalFestu bomo predstavili dosežene rezultate projekta, uspešne lokalne prakse ter navdihujoče zgodbe mladih ambasadorjev zdravja, ki bodo v času trajanja projekta soustvarjali in širili kulturo gibanja, dobrega počutja in zdravega življenjskega sloga.

Tematska pot kot orodje za doživljanje narave

V središču projekta Zeleni ekran – Po poti zdravja so tematske poti, ki že desetletja predstavljajo enega najmočnejših orodij za doživljanje narave, kulturne dediščine in lokalnih zgodb v Sloveniji. Tematska pot je lahko označena ali neoznačena, kratka ali daljša, njeno bistvo pa je vedno enako: obiskovalcu ponuja celovito, vsebinsko zaokroženo izkušnjo, ki povezuje prostor, znanje in doživetje.

V Sloveniji je danes več kot 700 tematskih poti, številne med njimi so dostopne tudi prek mobilne aplikacije Slovenski turistični vodnik. Tematske poti povezujejo naravne in kulturne znamenitosti, ljudi, lokalna društva, občine in turistične organizacije, hkrati

Tematske poti so v središču projekta Zeleni ekran – Po poti zdravja.

usmerjajo obiskovalce na trajnosten način – od parkirišča dalje. Imajo pomembno izobraževalno vlogo, prispevajo k varovanju naravne in kulturne dediščine ter predstavljajo rastoč segment doživljajskega in trajnostnega turizma.

Turistična zveza Slovenije ima na tem področju posebno vlogo tudi kot ocenjevalka kakovosti. V okviru izbora Moja dežela – znak gostoljubnosti TZS že od leta 2011 sistematično izbira in ocenjuje najboljše tematske poti v Sloveniji. Komisija za Naj poti je v tem času ocenila že več sto poti, med njimi številne danes prepoznavne primere dobrih praks, ki dokazujejo, da so tematske poti lahko močno orodje izobraževanja, povezovanja in lokalnega razvoja.

V okviru projekta Zeleni ekran – Po poti zdravja bomo šest že obstoječih tematskih poti vsebinsko nadgradili v Poti zdravja. To pomeni, da bodo izbrane poti obstoječo naravno, kulturno ali doživljajsko vsebino razširile z jasno strukturiranimi zdravstvenozgojnimi elementi: spodbujanjem gibanja, delavnicami zdrave

prehrane, vajami za dobro počutje, vsebinami o duševnem zdravju ter programi za zavestni odklop od digitalnih naprav.

Poti zdravja bodo zasnovane veččutno – poleg vida bodo v ospredje postavljale tudi zvok, vonj, tip in gibanje, saj takšna doživetja dokazano ustvarjajo globlji čustveni odziv in dolgoročni učinek. Klasične učne poti se bodo tako razvijale v doživljajske poti zdravja, ki mladim ne bodo le posredovale informacij, temveč jim bodo omogočale aktivno izkušnjo in osebno refleksijo.

Z nadgradnjo tematskih poti v Poti zdravja TZS povezuje svoje dolgoletno znanje s področja turizma, naravne in kulturne dediščine ter mladinskega dela v trajnosten, ponovljiv in lokalno prilagodljiv model, ki bo deloval tudi po zaključku projekta. Tako narava postaja učilnica, pot prostor učenja, mladi pa aktivni soustvarjalci bolj zdrave prihodnosti.

O dosežkih projektu vas bomo v Lipovem listu obveščali v novi rubriki Po poti zdravja.

Jože Prah - predsednik komisije za Naj poti - je udeležence predavanja povabil na dan učnih poti, ki bo 22.04.2026.

Razpoloženske motnje in samomorilnost med mladimi

Na strokovnem predavanju z naslovom *Razpoloženske motnje in samomorilnost med mladimi – prepoznavanje in ukrepanje* je dr. Lejla Nanič, dr. med., specialistka otroške in mladinske psihiatrije, osvetlila enega najresnejših izzivov sodobne družbe. Udeležencem je predstavila najpogostejše oblike razpoloženskih motenj pri otrocih in mladostnikih, opozorilne znake samomorilnega vedenja ter pomen zgodnjega prepoznavanja stisk v šolskem, družinskem in širšem socialnem okolju. Poseben poudarek je namenila vlogi vrstnikov in odraslih – staršev, pedagogov in strokovnih delavcev – pri pravočasnem odzivanju, vzpostavljanju zaupanja ter usmerjanju mladih k ustrezni strokovni pomoči. Predavanje je ponudilo tudi praktične napotke za ravnanje v kriznih situacijah ter spodbudilo odprt pogovor o duševnem zdravju, ki ostaja ključen za preprečevanje najhujših izidov in za podporo mladim na poti k okrevanju.

Projekt sofinancira Ministrstvo za zdravje.

Moravske toplice

Izobraževanje za zeleno prihodnost velneškega turizma v Sloveniji

Zakaj je trajnost prihodnost velneškega turizma?

Velneški turizem je v zadnjih letih postal ena najbolj priljubljenih oblik oddiha. Ljudje danes ne iščejo več samo sprostitve v bazenih in na masažah, ampak si želijo celostne izkušnje – od izboljšanja počutja in zdravja do občutka, da so storili nekaj dobrega zase in za okolje. Prav zato gostje vedno pogosteje izbirajo ponudnike, ki se predstavljajo kot trajnostni, uporabljajo naravne izdelke, varčujejo z energijo in skrbijo za lokalno okolje.

Globalno se uveljavljajo novi trendi, med njimi eko-velneški centri, ki svojo ponudbo gradijo na varovanju okolja, smotrni uporabi lokalnih virov in sodelovanju z lokalnimi ponudniki. Vse pogostejše so tudi **digitalne rešitve**, s katerimi gostje spremljajo svoj napredek pri zdravju in dobrem počutju. Vse bolj je pomembno tudi **transparentno poročanje o trajnostnem poslovanju**, denimo o ogljičnem odtisu gostov ali storitev in porabi virov.

Na prvi pogled bi lahko rekli, da so zdravilišča in velneški centri že po naravi trajnostni, saj temeljijo na rabi naravnih zdravilnih virov, kot je termalna voda, vendar se v praksi pogosto soočajo s številnimi okoljskimi, družbenimi in upravljaljskimi izzivi – od visoke porabe energije in vode ter premalo sodelovanja z lokalnimi skupnostmi do odsotnosti dolgoročnih strategij in nezadostnega usposabljanja zaposlenih na področju trajnosti. Ključno vprašanje je, kako nasloviti te trende in izzive ter jih prenesti v konkretne prakse in poslovne modele – prav zato je nujno ciljno usmerjeno izobraževanje.

Kaj kaže raziskava v Sloveniji?

Izobraževanje na področju trajnosti ima še širši pomen od pridobivanja novega znanja. Gre za proces, ki spodbuja spremembo miselnosti – od kratkoročnega razmišljanja, osredotočenega na stroške in dobiček, k dolgoročnemu načrtovanju, ki vključuje skrb za okolje, zaposlene in lokalno skupnost. V turizmu to pomeni, da zaposleni ne pridobijo le tehničnih veščin, temveč tudi razumevanje, zakaj so trajnostni ukrepi pomembni, kako vplivajo na kakovost storitev in kako jih lahko gostje zaznajo kot dodano vrednost.

Da bi razumeli, kje so največje vrzeli na področju trajnostnega poslovanja velneških ponudnikov, je bila v Sloveniji izvedena dvostopenjska raziskava. V uvodni fazi projekta je bila organizirana fokusna skupina s predstavniki zdravilišč, področnimi strokovnjaki ter Združenjem slovenskih zdravilišč. Izkazalo se je, da so ponudniki že naredili nekaj korakov – od postavitve sončnih elektrarn do ločevanja odpadkov in rabe obnovljivih virov, a to večinoma ni del širše poslovne strategije.

Kot največje izzive so navedli tri področja: (1) pomanjkanje strukturiranega trajnostnega poročanja, (2) premalo znanja o razvoju in trženju trajnostnih produktov ter (3) nezadostno usposabljanje zaposlenih o trajnosti, predvsem v operativnih ekipah.

Anketa med slovenskimi zdravilišči, je potrdila podoben vzorec. Čeprav so nekateri ponudniki že pridobili različne certifikate na področju trajnosti, drugi šele začinjajo svojo trajnostno pot, je

povsod zaznati željo po dodatnem znanju. Največ zanimanja so pokazali za usposabljanja na področjih trajnostnega poročanja, strateškega načrtovanja in razvoja novih trajnostnih produktov.

Terme Olimia

Prilagojeno izobraževanje Strateško načrtovanje in poročanje za trajnostni velneški turizem

Na podlagi teh ugotovitev je Fakulteta za turizem Univerze v Mariboru v okviru projekta Prožne oblike izobraževanja: zeleni prehod in turizem 5.0 razvila kratko izobraževanje 'Strateško načrtovanje in poročanje za trajnostni velneški turizem', ki se osredotoča na tri glavna področja:

1. osnove trajnostnega velneškega turizma – zakaj je trajnost pomembna in katere dobre prakse že poznamo;
2. strateško načrtovanje in organizacijske politike – kako pripraviti trajnostno strategijo, ki ni le na papirju, temveč živi tudi v praksi;
3. trajnostno poročanje in ESG-standardi – kako preprosto in pregledno poročati o dosežkih ter jih predstaviti strankam in partnerjem.

Izobraževanje je bilo zasnovano kot kratka in fleksibilna oblika učenja na daljavo, podprta s predavanji, razpravami, primeri dobrih praks ter praktičnimi nalogami, ki omogočajo prenos pridobljenega znanja v delovno okolje. Izobraževanje je bilo izvedeno dvakrat, v letu 2024 in 2025. Udeleženci izobraževanja so bili predvsem zaposleni v slovenskih naravnih zdraviliščih, pridružili so se tudi predstavniki

drugih velneških ponudnikov. Povratne informacije so bile zelo spodbudne – pohvalili so predvsem jasnost, praktičnost in uporabnost vsebin.

Zaključek

Izvedeno izobraževanje zapolnjuje vrzel v kompetencah zaposlenih zdraviliščih in velneških centrih. Združuje akademsko znanje in praktične potrebe industrije, s čimer prispeva k bolj trajnostnemu razvoju turizma v Sloveniji. Pomembno je tudi izpostaviti, da podpira evropski zeleni dogovor in slovensko turistično strategijo ter pripravlja sektor na prihodnje zakonske obveznosti, kot je obvezno trajnostno poročanje.

Za Slovenijo, ki ima bogato zdraviliško tradicijo in naravne danosti, predstavlja takšno izobraževanje še posebno priložnost. Zdravilišča so že stoletja prepoznavna kot kraji zdravja in dobrega počutja. Če bodo znala ta ugled povezati s sodobnimi trajnostnimi praksami, se lahko še močneje uveljavijo kot zgled na evropski in svetovni ravni. Izobraževanje zaposlenih pa je pri tem ključni korak, saj prav oni vsakodnevno ustvarjajo izkušnje, ki jih gostje odnesejo domov.

Za prihodnost velneškega turizma niso dovolj posamezni ukrepi, kot sta uporaba varčnih žarnic ali ločevanje odpadkov. Če želimo, da bo velneški turizem resnično trajosten, potrebujemo spremembo načina razmišljanja in delovanja. To izobraževanje ponuja korak v to smer – znanje, orodja in motivacijo, da postane trajnost osrednji del poslovanja. S tem zdravilišča ne le sledijo pričakovanjem gostov, ampak tudi soustvarjajo bolj zdravo in odgovorno prihodnost turizma v Sloveniji in širše.

Besedilo: Katja Kokot in dr. Milica Rančič Demir

Terme Ptuj

Predstavitelj zelenih praks v podjetju Jezeršek gostinstvo

Odgovornost za zeleno gastronomijo zahteva nova znanja

Ustvarjanje pogojev za zeleno gastronomijo

Brez dobre hrane si nas večina življenja preprosto ne zna predstavljati. Gastronomija je globoko povezana z različnimi kulturami, pogosto zajema njihove temeljne vrednote in združuje ljudi prek okusov, običajev ter tradicij. Kot rad poudari etnolog Janez Bogataj – »hrana je diplomatsko orožje« in eden ključnih načinov povezovanja ljudi. In res – turisti pogosto izbirajo destinacije prav zaradi kulinarike, saj prek lokalnih okusov spoznavajo nove kulture. Gastronomija je torej več kot hrana – je identiteta, povezovanje z drugimi, doživetje in celo motiv za potovanje.

A sodobni ritem življenja nas pogosto sili v izbiro hitre, poceni, močno predelane in vnaprej pripravljene hrane. Tudi pri izbiri nastanitve in gostinskih storitev velikokrat prevladujejo diskontne možnosti, kar vpliva tudi na kakovost hrane, ki jo zaužijemo. Obroki z nizko prehransko vrednostjo, polni aditivov, pesticidov in kemikalij, dolgoročno niso dobra pot do zdravja – niti pot do kakovostne turistične izkušnje.

Prav zato se v zadnjih letih na evropski ravni dogajajo pomembni premiki. Evropska komisija je celovito pristopila k različnim problematikam na področju pridelave, predelave in ponujanja

hrane. Oblikovana je bila strategija 'Od vil do vilic', ki skrbi za visoko raven varnosti in kakovosti prehranjevanja. Gre za integriran pristop, ki povezuje vse dele prehranske verige – od kmeta do krožnika gosta – in zagotavlja, da je hrana v EU ne le varna, ampak tudi trajnostna in bolj družbeno odgovorna. Strategija vključuje stroge nadzorne mehanizme, sodelovanje z mednarodnimi organizacijami in močno povezavo z Evropsko agencijo za varnost hrane (EFSA). Slovenija pri tem ni izjema – nasprotno, na področju zakonodaje o uporabi pesticidov smo med državami z najstrožjimi pravili. Prav zaradi nenehnega informiranja o kakovostni hrani so posledično tudi potrošniki vse bolj pozorni na izvor živil, želijo okusiti avtentičnost, podpreti lokalne pridelovalce in s svojo izbiro prispevati k ohranjanju okolja. Zato zanimanje za trajnostno in zeleno gastronomijo vse bolj raste, vse več pozornosti namenjamo uporabi kakovostnih sezonsko in ekološko pridelanih živil. Izobraženi in odgovorni gostje vse bolj prepoznajo pomen okolju prijaznih receptur, zmanjševanja odpadkov ter podpore lokalnim pridelovalcem. To odpira ogromne priložnosti za gostinsko in turistično industrijo. Hoteli, restavracije in drugi ponudniki, ki v svoje delovanje vključujejo zelene prakse, si ne gradijo le trajnostne prihodnosti, temveč tudi zvestobo in zaupanje gostov.

Opolnomočenje kadrov za zeleno gastronomsko ponudbo

Seveda trajnostna gastronomija ni brez izzivov. Veliko zaposlenih še vedno nima dovolj znanja o trajnostnih praksah, sodelovanju z lokalnimi dobavitelji ali inovativnih načinov zmanjševanja okoljskega odtisa. Uradno ovrednotenega izobraževanja na tem področju je premalo, zato je smiselno ponuditi sodobne, prilagodljive oblike učenja. In tu pridejo v igro mikrodokazila – kratka, ciljno usmerjena izobraževanja, ki vsem zainteresiranim omogočajo, da hitro pridobijo znanja o trajnostni gastronomiji. Mikrodokazila so praktična, dostopna in prilagojena realnim potrebam gostinske panoge.

Slovenija se že uveljavlja kot gastronomska destinacija – naša chefinja je nastopala v Netflixovi oddaji, imamo ambasadorico slovenske kulinarike, vedno več restavracij si utira pot na zemljevid mednarodne prepoznavnosti. A če želimo resnično izstopati, moramo vlagati v izobraževanja in pridobiti znanja ter veščine v industriji, ki se razvija z bliskovito hitrostjo. Le tako bodo naši gastronomi postali ambasadorji odgovornih praks in bo Slovenija zasijala kot zgled zelene gastronomije v svetu.

Povezovanje teorije s prikazom dobrih praks

V okviru Nacionalnega okvira izobraževanja (NOO) je za umeščanje novih znanj na področju gastronomskega turizma tako na Fakulteti za turizem Univerze v Mariboru potekalo kratko izobraževanje Zelena gastronomija. Program je poudarjal povezovanje teoretičnih vsebin s praktičnimi primeri iz prakse, pri čemer so imele ključno vlogo terenske vaje in obiski izbranih ponudnikov. Udeleženci izobraževanja so bili predstavniki razvojnih agencij, samostojni podjetniki ter nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetijah. Vsebine, ki jih je izobraževanje povzelo, so vključevale naslednja področja:

1. certificiranje ponudbe in mreženje,
2. oblikovanje produktov in trženje zelene gastronomije,
3. socialno podjetništvo in nasledstvo v družinskih podjetjih,
4. odgovorno upravljanje gostinskih podjetij.

Udeleženci so se pri tem seznanili z organizacijskimi in tehnološkimi rešitvami podjetja Jezeršek gostinstvo na področju omejevanja

Demonstracija priprave ekološke jedi na ekološki kmetiji Trnulja

Pametna tehnica v procesu dela

zavržkov hrane. Predstavljeni so bili postopki načrtovanja jedilnikov, digitalna orodja za spremljanje porabe ter inovativni pristopi k uporabi presežkov. Poudarjen je bil pomen sistematičnega dela in odgovornega ravnanja s surovinami, ki omogočata zmanjševanje okoljskega odtisa ter prispevata k dolgoročni trajnostni usmeritvi podjetja.

Na ekološkem posestvu Trnulja so udeležencem predstavili pomen certificirane ekološke gostinske ponudbe, ki temelji na načelih ekološke pridelave in trajnostnega upravljanja. Ogled je omogočil vpogled v celovit pristop zagotavljanja certificirane ekološke storitve. Predstavljena je bila zgodba lastne pridelave surovin ter priprave in ponudbe jedi, ki temelji na pridobitvi ekološkega certifikata kot elementa zagotavljanja kakovosti, zaupanja potrošnikov in diferenciacije na trgu. Gospodarica Urša je izjemno kakovost ekološko pridelanih živil potrdila tudi s postrežbo nostalgичnega ekološkega koruznega pudinga, ki postaja na posestvu prava kulinarčna zvezda.

Zaključek

V času nenehnih sprememb je vloga kakovostne gastronomske ponudbe, ki krepi naše zdravje in hkrati sporoča zgodbo destinacije, nujna z različnih vidikov. S prepletom certificiranih pridelkov in storitev dosežemo stabilne povezave v dobavni verigi hrane do končne gostove izkušnje. Pomembno je, da z izobraževanjem za zeleno gastronomijo ustvarimo učinkovito metodologijo, ki preobremenjenim ponudnikom omogoča sledenje ustaljenim korakom za nadzor nad kakovostjo hrane in doseganjem partnerskih mrež, ki krepijo prehransko, socialno in ekonomsko stabilnost gastronomske destinacije.

Besedilo: Mojca Polak in Nadja Mlakar
Fotografije: Mojca Polak

Projekt sofinancirata Republika Slovenija, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije RS, in Evropska unija – NextGenerationEU. Projekt se izvaja skladno z načrtom v okviru razvojnega področja Pametna, trajnostna in vključujoča rast, komponente Krepitev kompetenc, zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo novi poklici in zeleni prehod (C3 K5), za ukrep investicija F. Izvajanje pilotnih projektov, katerih rezultati bodo podlaga za pripravo izhodišč za reformo visokega šolstva za zelen in odporen prehod v Družbo 5.0: projekt Pilotni projekti za prenavo visokega šolstva za zelen in odporen prehod.

Most miru (Calgary, Kanada)

Mostovi in hidroelektrarne: identitetna sidrišča krajev in doživetje za obiskovalce

Privlačnost destinacije se danes v veliki meri presoja skozi celostno vizualno in prostorsko izkušnjo. Arhitektura je eden ključnih dejavnikov te izkušnje, poleg tega vzbuja radovednost in oblikuje pričakovanja že pred obiskom. Pri tem ne gre le za dizajnerske hotele in razkošno prenovljene srednjeveške dvorce: tudi premišljeno zasnovani mostovi in subtilno umeščena industrijska infrastruktura lahko prispevajo k občutku edinstvenosti kraja ter obiskovalcem omogočijo doživetje, ki presega klasično ogledovanje znamenitosti. Prav ta kombinacija funkcionalnosti, estetike in prostorskega karakterja lahko destinacijo jasno loči od drugih ter jo zasidra v zavesti obiskovalcev kot prostor, vreden obiska in ponovnega vračanja. Hkrati so ti objekti gradniki identitete kraja, ki lokalnemu prebivalstvu nudijo občutek pripadnosti, prepoznavnosti in ponosa.

Vzemimo za primer most: običajno je to transportna povezava za avtomobilski promet, toda če je oblikovan tudi z mislijo na pešce in kolesarje ter ima npr. vključena razgledišča, postane prostor za sprostitev in srečevanja. Most, ki omogoča pogled na reko (ali sotočje dveh rek!) oziroma mesto ali vzpetino v ozadju, daje vsakomur – ne glede na status ali kupno moč – dostop do 'najboljšega razgleda'. To krepi lokalni ponos in občutek enakosti, saj postane ugodje ob razgledu skupno dobro. Most kot prostorski element tako pridobi simbolni pomen in se zasidra v kolektivno identiteto skupnosti. Če je privlačna tudi arhitektura mostu, lahko postane takšen infrastrukturni objekt prostor namenskih srečevanj za domačine in atrakcija za obiskovalce. Jasno je, da lahko infrastruktura, kadar je estetsko in funkcionalno obogatena, bistveno prispeva k utrjevanju skupnostnih vezi in krepitvi lokalne pripadnosti.

Poleg tega je kakovostna in vizualno prepoznavna arhitektura eden ključnih dejavnikov, ki vplivajo na zaznano privlačnost destinacije. Arhitekturni objekti, ki presegajo zgolj utilitarne funkcije, pogosto delujejo kot orientacijske točke in nosilci podobne destinacije v promocijskih in digitalnih medijih. Za obiskovalce predstavljajo takšni prostori priložnost za doživetje kraja skozi vizualno izkušnjo, razgled in občutek edinstvenosti, ki ga ni mogoče reproducirati drugje.

Privlačna arhitektura tako ne deluje le kot pasivno ozadje turistične ponudbe, temveč kot aktivni dejavnik, ki spodbuja obisk, podaljšuje zadrževanje v prostoru ter krepi celostno izkušnjo destinacije. Ta premislek je enako pomemben tudi za manjše kraje, kjer lahko arhitekturne intervencije ključno posežejo v doživljanje prostora.

Sežigalnica odpadkov Amager Bakke (Kopenhagen, Danska)

Oblikovanje javnega prostora torej v marsičem določa, kako udobno, varno in prijetno ljudje živimo. Mostovi, ceste, avtobusne postaje, športne dvorane idr. bi morali biti zasnovani ne le z mislijo na njihovo ozko definirano funkcionalno rabo, temveč tudi kot privlačni prostori za druženje, ki lahko krepijo občutek pripadnosti in naredijo kraj zanimiv za obiskovalce. Tudi hidroelektrarna lahko postane torišče lokalne identitete in ponosa. Tik pod severnim tečajem leži Øvre Forsland, ena najbolj presunljivih hidroelektrarn na svetu. Upravlja jo norveško energetska podjetje Helgeland Kraft, ki je želelo zgraditi objekt energetskega omrežja, ki ne bo le funkcionalen, temveč tudi lep in vizualno skladen z okolico. Fasadni ovoj sestavljajo podolgovati leseni paneli in steklene odprtine nepravilnih oblik, ki zrcalijo okoliški gozd in skalnato pokrajino, osvetlitev stavbe ponoči spominja na odblesk severnega sija. Privlačna zgradba, ki je prejela številna mednarodna priznanja za odličen dizajn in je odprta za javnost, je postala magnet za obiskovalce in tako v prebivalstvu budi občutek ponosa in pripadnosti, prispeva k turističnemu obisku ter utrjuje ugled hidroenergije in obnovljivih virov energije na splošno.

Valovita betonska konstrukcija hidroelektrarne na reki Iller v bavarskem Kemptenu, ki dopolnjuje stavbo nekdanje predilnice iz petdesetih let 20. stoletja, spominja na razburkani vodni tok in se, zlasti pozimi, harmonično umešča v krajino reke Iller, hkrati dopolnjuje obstoječo starejšo industrijsko dediščino. Turistični obisk se je na račun nove hidroelektrarne v tem kraju znatno povečal. Oba primera pričata o investitorjevem zavedanju pomena družbene odgovornosti pri velikih posegih v okolje ter vračanja lokalni skupnosti, npr. v obliki izobraževalnih vsebin, popestritve prostoračasnega repertoarja in estetske intervencije, ki spoštuje okolje, v katero je umeščena. Takšen pristop odraža temeljna načela trajnostnega razvoja, saj infrastrukturni poseg ne ustvarja zgolj energetske ali ekonomske vrednosti, temveč hkrati prispeva k družbeni in kulturni vrednosti prostora z neposrednimi koristmi za lokalno skupnost.

Primer industrijskega objekta, ki se ne skriva na obrobju mesta, je sežigalnica odpadkov Amager Bakke, ki se dviga sredi Kopenhagna. V fazi javne razprave pred investicijo je lokalna skupnost izrecno zahtevala objekt, ki bo postal znamenitost in z večnamensko rabo hkrati javno dobro. Sežigalnica, ki na strehi ponuja raznovrstne rekreacijske površine, je nato postala priljubljen kraj srečevanja in rekreacije domačinov. Podobnih zgodb je po svetu še veliko: industrijskih objektov danes ne bi smeli obravnavati zgolj utilitaristično in jih posledično skrivati – s premišljeno arhitekturo lahko postanejo večnamenski in vizualno privlačni, zaradi česar jih bo lokalna skupnost lažje sprejela. Če med lokalnim prebivalstvom obstaja dvom o smiselnosti umestitve infrastrukturnega objekta v okolje, je zasnova projekta, ki bo s privlačno vizualno podobo, vsebinami za javnost in spoštljivo umestitvijo v okolje programsko dopolnila življenje okoliških prebivalcev, lahko dober način za premostitev razlik med investitorjem in lokalno skupnostjo. V primeru najboljših rešitev lahko postanejo takšni objekti celo vir ponosa in se trajno zasidrajo v identiteto kraja.

V javnosti se pogosto pojavljajo pomisleki o 'nepotrebnih' stroških za tovrstne projekte. Toda treba se je zavedati, da stroški projektov niso merljivi le v denarju – ignoriranje kakovosti in estetske vrednosti javnih prostorov lahko povzroči nezadovoljstvo domačinov, odseljevanje, upad socialne kohezije ter ireverzibilno zmanjšanje privlačnosti destinacije. Poleg tega obstajajo tudi inovativne poti do vrhunske arhitekture, ki so poceni. Takšen poceni, a kakovosten poseg v prostor so si zamislili v avstrijski vasi Krumbach severovzhodno od Gradca. Da bi postali zanimivi za mednarodne goste, so organizirali natečaj za zasnovo unikatnih

avtobusnih postajališč. Ta zdaj predstavljajo funkcionalno urbano opremo in hkrati delujejo kot umetniške skulpture, izdelali so jih lokalni mojstri po načrtu povabljenih arhitektov, ki so namesto plačila prejeli brezplačno bivanje v vasi. Od futurističnega stopnišča iz kovinskih cevi do minimalističnega steklenega kubusa in brutalističnega nadstreška iz neobdelanih hrastovih plošč – avtobusna postajališča so poleg svoje osnovne funkcije postala točke srečevanja z izjemnimi razgledi na okoliško naravo in postavila Krumbach na svetovni zemljevid, od česar imajo koristi vsi domačini, vključno s turističnimi deležniki.

Hidroelektrarna Øvre Forsland (Leirfjor, Norveška)

Avtobusno postajališče (Krumbach, Avstrija)

Smiselno umeščena in estetsko zasnovana infrastruktura in arhitektura kraja dvigujeta bivalno ugodje in zadovoljstvo prebivalstva ter ga hkrati naredita privlačnega za obiskovalce. Krepita občutek pripadnosti, zavedanje skupne preteklosti in lokalni ponos med prebivalci, kar privablja tudi obiskovalce, željne edinstvene in avtentične izkušnje. Pomembno se je torej zavedati tega širšega potenciala infrastrukture in arhitekture kot nosilk identitete lokalnega okolja in razvoja turizma ter kakovostno načrtovanje posegov v prostor razumeti ne kot nepotreben strošek, temveč kot naložbo za boljše prihodnost.

Besedilo: Biljana Božinovski, Fakulteta za turizem

Oživljeno mestno dvorišče

Živa dvorišča – doživetje skritih intimnih koticov Maribora

Za mnogimi vrati starih mestnih dvorišč se skrivajo več kot le zidovi in stopnišča. Tam so skupni prostori za ponovno vzpostavljanje stika med ljudmi in kulturo oziroma skupnostjo. Da ta skrita dvorišča ne bi ostala pozabljena in prazna, temveč bi postala živa stičišča mestnega življenja, že vrsto let skrbi Društvo Hiša! iz Maribora. S svojo vizijo trajnostnega, povezovalnega in živahnega mesta vodijo projekt, ki združuje tako lokalno skupnost in kulturo kot zunajmestne obiskovalce.

Gre za obujanje številnih skritih mestnih dvorišč kot prostorov druženja in sodelovanja. V okviru njihovega programa lahko prebivalci sami prijavijo svoje dvorišče k sodelovanju, strokovna komisija nato presodi, katera so primerna za vključitev in nadaljnje 'oživljanje'. V proces niso vključeni le prebivalci, temveč tudi umetniki, kulturniki, urbanisti, arhitekti, okoljevarstveniki in drugi strokovnjaki, ki verjamejo v pomen odprtega in skupnostnega mestnega prostora. Namen te pobude ni zgolj v občasnem oživljanju dvorišč med festivali in priložnostnimi prireditvami, saj je dolgoročni cilj, da revitalizacija postane navada, takšno druženje pa del vsakdana v mestu. Še več, društvo spodbuja prebivalce, naj postanejo nosilci sprememb v svojem okolju in sami vzpostavijo prostor skupnosti na svojem dvorišču.

Za vsakim mestnim dvoriščem se skriva zgodba – morda o nekdanjih obrtnikih, ki so nekoč ustvarjali na izbranem kraju, morda o skrivnostih starih meščanskih družin ali preprosto zgodba o življenju in odraščanju v mestnem jedru. Do sedaj je program Živih dvorišč potekal v okviru Festivala Lent. To je že tradicionalni čas, ko največ dvorišč znova zaživi. V tem obdobju v društvu k sodelovanju povabijo tudi številne prostovoljce, med njimi tudi mlade, ki

pomagajo pri pripravi in izvedbi prireditev. Mladi tako s svojo energijo prispevajo k festivalskemu utripu, podajajo ideje in s svojo 'kreativno žilico' prispevajo k edinstvenosti prostora.

Prireditev – Kitara in oprekelj na dvorišču

Iz lastnih izkušenj prostovoljnega dela pri tem programu lahko trdim, da idejni koncept prispeva k revitalizaciji prostorov, ki nosijo velik potencial za pospeševanje grajenja skupnosti. Čeprav si te prostore, ki jih je na stotine v celotnem mestu, delijo v solastništvu okoliški prebivalci, je njihova primarna funkcija še vedno parkirišče za vozila in shramba za raznovrstno opremo ipd. V letu 2023, ko sem bil tam prostovoljec, je bilo izvedenih kar nekaj posebnih dogodkov. Med drugim predstavitev knjige Toneta Partljiča (naslov Veter z vzhoda) in pogovor z njim, koncert kantavtorja Tadeja Vesenjaka, nabiranje zelišč v Mestnem parku in priprava posebnih jedi iz njih, med drugim so bile izvedene tudi posebne gledališke predstave, na katerih so lahko nastopali gledalci sami. Več informacij o številnih umetniških razstavah, predstavitev idr. vsebinah lahko najdete na spletni strani Društva Hiša!.

Dvorišče na Vojašniškem trgu

Medtem ko za privabljanje starejših obiskovalcev na prireditve v sklopu Živih dvorišč poskrbi že občutek nostalgije in prijetni spomini na mladostniško druženje v zavetju mestnih dvorišč, je za mlade obiskovalce vabljiva raznolika in pestra vsebina. Letos so v sklopu festivala Lent oživila štiri mestna dvorišča, ki so bila preoblikovana v edinstvena prizorišča različnih prireditev. Med njimi lahko izpostavimo: pogovor z mariborskim poznavalcem Vikingov, avtorjem vikinškega zgodovinsko-fantazijskega romana, ustvarjalno delavnico oblikovanja lastne kamere obscure in spoznavanja analogne fotografije, obujanje spominov na Lent v preteklosti (ko ta še ni veljal za eno izmed glavnih mestnih promenad) z razstavo fotografij, lončarsko delavnico, spontano (improvizirano) gledališče in še marsikaj drugega.

V času, ko mnogi mladi iščejo več kot zgolj fotogenične razglede in fotokotičke, ki bi jih ujeli v objektiv pametnega telefona in objavili na družbenih omrežjih, Živa dvorišča ponujajo alternativo turistično izkušnjo. Mladi na takšen način ne le spoznavajo (ne) snovno dediščino Maribora, temveč soustvarjajo vsebine, ki na inovativne načine približajo zgodovino in kulturo tako obiskovalcem kot lokalnim prebivalcem. Slednji, med katere sodijo tudi tisti, ki si lahko prireditve ogledajo z lastnih balkonov, lahko občutijo reminiscenco – čustveno obuditev spominov. Po drugi strani je raznolikost vsebine takšna, da se za skoraj vsakega obiskovalca Živih dvorišč najde kakšna prireditev, bodisi je povezana z umetno inteligenco bodisi s kulinariko, umetnostjo ali športom. Večina prireditev je namreč zasnovanih tako, da obiskovalci niso le pasivni opazovalci, ampak aktivno sodelujejo pri sooblikovanju zgodbe. Tako se lahko povezujejo mlajše in starejše generacije, saj vsaka mesto in njegov utrip doživlja drugače, nastajajo ideje za nove prireditve, mestni koticiki, v katerih bi se v nasprotnem primeru

nabirale smeti, odpadli omet ali bi samevali avtomobili in kolesa, znova oživijo. Prav v raznolikosti obiskovalcev se skriva moč dvoriščne skupnosti.

Mladi prostovoljci pomagamo pri delu

Pomembna dodana vrednost dogodkov je tudi dostopnost – tako cenovna (dogodki so brezplačni) kot prostorska. Odprto dvorišče nosi simbolni in dobesedni pomen: občutek, da je vsak obiskovalec dobrodošel. Prav ta odprtost ustvarja občutek liminalnosti. Gledano z vidika znanstvenega diskurza, predstavlja liminalnost vmesni in prehodni prostor, kjer so vloge ljudi iz realnega sveta zavržene, na drugi strani močna energija omogoča stik z abstraktnim, s preteklostjo in nadnaravnim. Gre za stanje, kjer so vsi vključeni enakopravno in doživljajo transformativno izkušnjo, ki vpliva na to, da pozabimo realnost prostora – torej dvorišč – in začutimo stik s skrito dušo in bitjem mesta. Poleg tega prvotno zaprt zasebni prostor – intimen prostor mesta – postane dostopna in vabljiva 'atrakcija', ki pospešuje povezave med obiskovalci in lokalno skupnostjo. Gre za gostoljuben odnos mesta do obiskovalcev.

Skupaj z občasnimi prireditvami na mariborskih dvoriščih društvo Hiša! razvija tudi projekt, imenovan 'Dvorišča – zeleni prostori skupnosti', s katerim pomagajo prijavljenim dvoriščem pri preoblikovanju v zelen in primeren prostor za druženje. Dvorišča vidijo kot potencialne mestne oaze, ki bi delovale kot blažilec vpliva podnebnih sprememb, zato si prizadevajo, da bi se primeri dobre prakse prenesli tudi v druga mesta.

Živa dvorišča niso le skriti koticiki sredi mesta, ampak so prostor, kjer se srečujejo preteklost, sedanjost in prihodnost, se vzpostavljajo vezi med ljudmi, idejami in generacijami. Mladim popotnikom predstavljajo pristen stik z mestom, za lokalne prebivalce priložnost, da na globlji način zaživijo s svojim okoljem. Takšni prostori postajajo pomemben opomnik, da je mesto najbolj živo, ko vanj vključimo vse – in vsakogar.

Besedilo in fotografije: Tilen Nipič

Spektakel nad Slovenijo

20. januarja je nebo nad Slovenijo zažarelo v redkem in osupljivem severnem siju, ki je za našo geografsko širino prava redkost. Ob jasnem nebu in stabilnih vremenskih razmerah, ko so se temperature v hribih spustile tudi do -16°C , so se na nočnem nebu nad Slovenijo pokazali čarobni zeleni, rdeči in vijolični odtenki.

Izjemni prizori so bili opaženi v različnih delih države, kjer so se barve razlile čez obzorje in ustvarile pravo nebeško kuliso.

Aurora borealis je bila dobro vidna tudi nad slovensko Obalo, kjer je po njeni zaslugi zažarel tudi križ nad Strunjanom.

Z vami delimo najlepše fotografije tega redkega naravnega spektakla. 📷

Srečno, Slovenija!

Fotografije: Jošt Gantar FOTO in drugi

Slovenska turistična revija Lipov list, nadaljevanje Turističnega vestnika, izhaja 2. teden v sodem mesecu

UDK 338,34+796,5(497,12), ISSN 0352-4353
Februar 2026

Izdaja:
Turistična zveza Slovenije

Naslov uredništva:
Turistična zveza Slovenije, Miklošičeva cesta 38/VI,
SI – 1000 Ljubljana, tel. 01/43 41 670, faks: 01/43 41 680,
info@turisticna-zveza.si, www.turisticna-zveza.si

Urednica: Polona Frelj
Lektoriranje: Mateja Blažič Zemljič
Oblikovanje: Polona Jericijo, PriMS mediji, d.o.o., Ljubljana

Uredniški odbor:
Boštjan Luštrek, Iztok Pipan, Jure Sodja, Karmen Grebenc
Burger, Urša Jurak Kuzman, Katerina Vidner Ferkov

Transakcijski račun:
SI56 03100-1000010639

Naročilo na Lipov list oddate na info@turisticna-zveza.si
Celoletna naročnina za 2025 je 40 eur.

EVRORANDO 2026 & EVROPOHOD 2026 V SLOVENIJI

Nazaj k naravi

Združeni v gibanju – za naravo, pohodništvo in Evropo
Skupaj hodimo, skupaj praznujemo
Povezani s potmi, združeni v naravi

Leto 2026 bo v Sloveniji zaznamovalo veliko evropsko pohodniško gibanje – **Evrorando 2026 in Evropohod 2026**, ki povezuje ljudi, pokrajine in kulture pod osrednjim motom: **NAZAJ K NARAVI!**

Slovenski evropopotniki smo praznovanje začeli že 17. januarja 2026 s simbolnim pohodom po dolini Glinščice proti morju, ki je združil več kot 300 pohodnikov iz Slovenije, Avstrije, Italije in Hrvaške. Dogodek je znova pokazal, da evropske pešpoti niso le poti – so prostor srečevanja, razumevanja in skupne prihodnosti.

PROGRAM OSREDNJIH DOGODKOV 2026

6. april 2026

→ Velikonočni pohod po poti **E6** (Slovenj Gradec – Razbor)

Maj 2026 – Evropohod 2026 in srečanje evropopotnikov (23. maj)

- Pohod po poti **E7**
- Skupna gradnja kamnitih piramid
- Strokovni posvet *Nazaj k naravi*
- Razstava *Evropske pešpoti in lokalna skupnost* (22. maj, grad Podčetrtek)

30. maj 2026 – Ljubljana

- Srečanje obvodnih krajev
- Postavitev kamnite piramide ob reki Ljubljanici

22.–27. september 2026

- Mednarodno srečanje Evrorando 2026
- Češko-nemška meja: Boží Dar – Loučná pod Klínovcem – Kurort Oberwiesenthal

SIMBOL LETA: KAMEN

Rdeča nit vseh dogodkov bo **simbolika kamna** – trdnosti, skupnosti in poti. Udeleženci bodo zbirali kamenje in gradili **kamnite piramide**, vsak pa je povabljen, da na srečanja prinese kamen iz svojega domačega kraja – kot simbol evropske povezanosti.

POVEZANI ZA PRIHODNOST

Dogodke v Sloveniji pripravlja **Komisija za evropske pešpoti Slovenije (KEUPS)** s partnerji: Planinsko zvezo Slovenije, Zvezo gozdarskih društev Slovenije, Zavodom za gozdove Slovenije in Turistično zvezo Slovenije.

Skupaj krepimo:

- ✓ trajnostni odnos do narave
- ✓ spoštovanje kulturne dediščine
- ✓ sodelovanje med evropskimi narodi
- ✓ pohodništvo kot način življenja

Pridite – naredite korak zase, za naravo in za Evropo!

Maj nas pešpot poveže

Moj izlet

Odkrijte Slovenijo na povsem nov način!

Ustvarite izlet po meri s spletno aplikacijo Moj Izlet in odkrijte skrita doživetja Slovenije

Pustite se navdihniti in ustvarite svoje popotniško doživetje po meri. Sestavite si izlet po svojih željah, s prilagojenimi postanki, aktivnostmi in raziskovanjem skritih kotičkov Slovenije.

Z aplikacijo boste lahko načrtovali izlete, odkrivali neodkrita doživetja in se prepustili čarobnosti narave in krajev, ki jih ponuja Slovenija. Ne glede na to, ali ste avanturist, ljubitelj kulture ali želite preprosto uživati v naravi, z aplikacijo boste našli vse, kar potrebujete, da izpolnite svoje izletniške sanje.

Aplikacija je na voljo za prenos brezplačno!

